

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton ammattilehti • 97. vuosikerta 16.9.2021

7 | 21

Mediayhtiöt
rekrytoivat taas
s. 6

Jussi Eronen
jätti
journalismin
s. 9

Harva
hyödyntää
koulutus-
päivänsä
s. 42

Muusikko Matti Johannes
Koivu käyttää ääntään
nyt myös toimittajana. **14**

KUVA: KARL VILHJÄLMSSON

s.34

Jyrki Häyrinen har
en lång erfarenhet
som ljudtekniker

Freelancer,
älä pelkää
palkkio-
neuvotteluja!

s.4

Inkeri Pasanen on
Keskisuomalaisen
"ikuinen kakkonen"

s.10

Maria Pettersson ● Twitter: mariapettersson
maria.pettersson@journalistiliitto.fi

Media-ala on vaikea, mutta myös maailman paras

Puoli vuotta ilman irtisanomis- tai lomautusneuvotteluja. Journalistiliiton edunvalvontajohtaja **Petri Savolainen** muistelee *Journalistin* haastattelussa, että tilanne toimituksissa oli samanlainen viimeksi yli kymmenen vuotta sitten. Uusia journalisteja palkataan pitkästä ajasta, korona on kasvattanut verkon yleisömääriä, mainonta elpyy, uusia tuotteita perustetaan.

Kustannusosalakin näyttää hyvältä. Kirjojen ja eritoten oppikirjojen digitalisoituminen muuttaa markkinoita, ja digipuolelle tarvitaan lisää tekijöitä. Viime vuoden lopulla ala työllisti 12 prosenttia enemmän ihmisiä kuin vuotta aiemmin.

Audiovisuaalisella alalla työvoimapula on suorastaan huutava. Kotimaiset suoratoistopalvelut kilpailevat kansainvälisiä jättejä vastaan suomalaisilla ohjelmilla ja sarjoilla, ja korona on kiihdyttänyt suoratoiston suosiota enti-

sestään. Erityisesti tuotannon ammattilaisia, kuten tuottajia ja kuvauspäälliköitä, palkataan pikavauhtia.

On totta, että tämänhetkinen rekrytointi on poikkeus. Yksikään media-alalla työskentelevä ei ole välttynyt kuulemasta alan surkeasta tilanteesta. Koronan aikana lomautettiin, sitä ennen irtisanoitiin kymmenen vuotta peräjälkeen.

Välillä vaikuttaa kuitenkin siltä, että surkeuden päivittelemisestä on tullut pakollista. Muut puhuvat säästä, mutta missä kaksi media-alan ammattilaista kohtaa, siellä alkaa joko ironinen tai aito alan tilan harmittelu.

Tietenkin median tilaa saa surra, ja irtisanomisista pitääkin olla käärmeissään. Surkeus ei kuitenkaan ole koko totuus.

TAPASIN KEVÄÄLLÄ PITKÄSTÄ AIKAA alan opiskelijoita kasvokkain. Osa oli päättämässä opintojaan, osa vasta ensimmäistä vuottaan ammattikor-

KUVA: MEERI UTTI

s.38

Aura Kaarivuo opettaa
tulevia media-alan
ammattilaisia

Kolmen vuoden opintojen aikana yksikään opettaja, opiskelutoveri tai vanhempi kollega ei ollut puhunut alasta hyvää.

keakoulussa. Kaikki olivat kurkkua myöten täynnä surkupuhetta. Eräs kertoi, että kolmen vuoden opintojen aikana yksikään opettaja, opiskelutoveri tai vanhempi kollega ei ollut puhunut alasta hyvää.

Moni opiskelija on omaksunut alaa ja uravalintaa vähättelevän, mustan huumorin sävyttämän puheenparren jo ennen kuin on työskennellyt alalla päivääkään. "Matkalla kortistoon" ja "eihän tälle alalle kukaan normaali edes yritä" toistuvat parikymppisten puheissa tämän tästä.

On viisasta olla antamatta opiskelijoille liian ruusuista kuvaa työllistymismahdollisuuksista. Pelkkä parjaus ei kuitenkaan ole sen rehellisempää. Työpaikkoja aukeaa koko ajan, eikä työntekijän tarvitse olla superihminen sellaisen saadakseen. Uudet freelancerit löytävät asiakkaita, ja ammattilaiset kokeilevat erilaisia uria ja työmuotoja. Irtisanomiset ja pitkät työttömyydet ovat totta, mutta eivät ainoa totuus.

Journalistissa on kirjoitettu ihmisistä, jotka

ovat jättäneet media-alan ja ryhtyneet tekemään jotain ihan muuta. Melkein kaikki tuntevat jonkun alalta pois vaihtaneen. Lähdön syynä on voinut olla vaikkapa työllisyystilanne tai tympääntyminen.

Tässä lehdessä kuulemme ihmisiä, jotka ovat jättäneet esimerkiksi ekonomin tai insinöörin uran ja liittyneet meihin. Kukaan heistä ei ole hakeutunut alalle ruusunpunaiset lasit silmilleen. Palo alalle on yksinkertaisesti niin kova, että se saa jättämään entisen ammatin taakse osittain tai kokonaan.

Jatkossa voisimme kuulla enemmän alalle juuri saapuvia. Sen sijaan, että välittömästi lanistamme heidät valituksella alan surkeudesta, voimme kysyä, miksi he hakeutuivat meille. Mediassa pitkään muhineen on välillä terveellistä muistaa, miksi alalle halutaan.

Kyllähän me sen oikeasti tiedämme, vaikka tieto joskus hukkuu valitukseen. Tämä on maailman mielenkiintoisin ala. ●

KUVA: MARJAANA MALKAMÄKI

s.46

Orna Ben Lulu on "perinteisten toimitusten inhokki"

Näillä vinkeillä osaat kysyä EU:sta oikeat kysymykset oikeaan aikaan

s.12

Kannen/Takakannen kuva: Touko Hujanen, Emmi Nieminen, kuvitus

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton
ammattilehti 97. vuosikerta
16.9.2021

VASTAAVA PÄÄTOIMITTAJA /
ANSVARIG CHEFREDAKTÖR
Maria Pettersson 045 675 7401

TOIMITUSSIIHTEERI /
REDAKTIONSSSEKRETERARE
Manu Marttinen 050 310 3036

TOIMITTAJAT / REPORTRAR
Nina Erho 050 379 8155
Marja Honkonen 050 379 9108

ULKOASU / LAYOUT
Heli Saarela 050 470 0016

SÄHKÖPOSTIT
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
fornamn.slaktnamn@journalistiliitto.fi

VERKKOLEHTI
www.journalisti.fi

TILAUKSET / BESTÄLLNINGAR
Jaicom Oy 03 4246 5383
journalisti@jaicom.com

PAINO / TRYCKERI
I-print Oy, Seinäjoki
ISSN 1236-3596 (painettu/tryckt)
1458-4271 (verkko/nät)

JULKAISIJA / UTGIVARE
Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund
09 612 2330, faksi 09 640 361
PL 50, 00531 Helsinki

SEURAAVA JOURNALISTI 8/2021
ILMESTYY 14. 10., AINEISTO 6. 10.

ILMOITUSMYynti:
www.journalisti.fi > ilmoittajille
044 755 5002

VASTUULLISTA
JOURNALISMIA

Freelancerin ei kannata nousta sohvalta alle 300 eurolla, kirjoittaa toimittaja Sanna Wallenius

Sanna Wallenius, teksti ● Aapo Huhta, kuva

SANNA WALLENIUS

- 46-vuotias free-toimittaja, tietokirjailija ja sisällöntuottaja. Toimittajana vuodesta 1993.
- Erikoistunut matkailuaiheisiin ja tuottanut itsenäistä Walleni.us-matkablogiaan vuodesta 2013.
- Työskennellyt ennen freelanceriksi jäämistään muun muassa *Ilta-lehdessä*, *Avussa*, *Me Naisissa* ja *Eevassa*.
- Julkaissut tietokirjan *Nelaset – Jouppilan sisarusten tarina* (Docendo 2020) yhdessä **Helena Jouppilan** kanssa.

Ensimmäisellä kerralla kieltäytyminen pelotti.

Suuren aikakauslehden toimituspäällikkö halusi ostaa minulta 4000 merkin matkajutun 250 eurolla. Olin tuore yrittäjä, mutta en suostunut. Pyörin seuraavan yön hikisenä sängyssä ja kävin läpi tyypilliset kauhuskenaariot: Asia-kas ei taatusti osta minulta enää mitään. Sana leviää, eivätkä osta muutkaan. Freelanceurani tyssää kuin seinään ja joudun kadulle rauhottomana resupekkana.

Seuraavana aamuna pidin kriisipalaverin tuttujen freelancereiden kanssa. Kollegat saivat minut vakuuttuneeksi, että olin tehnyt oikean ratkaisun. Jutun vaatimaan taustatyöhön, matkaan ja kirjoittamiseen olisi kulunut ainakin kaksi päivää. Kun palkkiosta olisi vähennetty yrittäjyyden kulut ja verot, käteen olisi jäänyt 169 euroa. Tuntipalkkani olisi ollut 11 euroa.

Minulla ei ole varaa tehdä työtä niin halvalla. Sen ymmärsi myös toimituspäällikkö, joka ei pakeistani loukkaantunut. Olen tehnyt samaan lehteen juttuja myöhemminkin, paremmilla palkkioilla.

Kuulen usein freelancereiden valittavan, ettei palkkioista voi neuvotella. Olen eri mieltä. Olen saanut hilattua palkkioita ylöspäin, mutta se on vaatinut taistelutahtoa ja kulurakenteen avaamista. Jos aikaa on mennyt haastateltavan taivutteluun, taustatyöhön, työmatkoihin tai tarkistusprosessiin luultua enemmän, olen saanut neuvoteltua jutuista 100–300 euroa lisää. Sekään ei ole paljon, mutta edes jonkinlainen henkinen niskalenkki. Jos myy kerran halvalla, sitä edellytetään seuraavallakin kerralla.

KILPAILU ON KOVENTUNUT, kun freelancereiden määrä on yt-kierrosten seurauksena kasvanut. Silti lehtitalot tarvitsevat tekijöitä. Mitä pienemmäksi toimitukset ovat kutis-

tuneet, sitä riippuvaisempia ne ovat hyvistä freelancereista. Tiedän tämän, koska työskentelin 25 vuotta neljässä eri yhtiössä ennen kuin jäin freelanceriksi.

Viisaat lehtitalot huomioivatkin palkkiobudjetteja laatiessaan juttujen tuotantoprosessiin kuluva kokonaistajan. Mikäli freelancereilta tilattu juttu ei vastaa odotuksia, vaan editointiportaan on kirjoitettava se käytännössä uudestaan, artikkelin kustannukset voivat nousta äkkiä monella sadalla eurolla.

Journalistiliiton työmarkkinatutkimuksista käy ilmi, että parhaisiin tuloihin yltävät ne freelancerit, jotka ovat onnistuneet hankkimaan yli kymmenen säännöllistä toimeksiantajaa ja tuloa sekä journalismin että kaupallisen sisällöntuotannon puolelta.

Samalla reseptillä olen itse kasvattanut vuotuista liikevaihtoaani parissa vuodessa 40 prosenttia pandemian tuomista haasteista huolimatta. Kollegojen työtilannetta tutkailllessani olen havainnut, että eniten töitä riittää freelancereilla, jotka myyvät osaamistaan monipuolisesti, kehittävät ammattitaitoaan ja tuottavat asiakkailleen laadukasta sisältöä. Yllättävän pieniltä tuntuvilla asioilla voi olla iso merkitys: merkkimääriä, aikatauluja ja juttubriefejä noudattamalla pääsee jo pitkälle.

INTOHIMO TYÖHÖN on journalistin suurin rikkaus ja kirous. Kun työtään rakastaa, sitä olisi valmis tekemään vaikka ilmaiseksi. Journalismiin yllä leijuukin kummallinen tekopyhyys: ikään kuin sen yhteiskunnallisen merkityksen rinnalla ei sopisi puhua rahasta ollenkaan. Tätä en ole ikinä ymmärtänyt. Jos mediatalotkin pyrkivät tekemään voittoa, miksen minä saisi tähdätä pienyrittäjänä samaan? Reilujen palkkioiden vaatiminen ei tee minusta huonompaa toimittajaa. Päinvastoin.

Paremmille tuntipalkkoille pääsen, kun käytän alle 300 euron juttukeikoista säästyvän ajan uusien liikeideoiden pohtimiseen ja yhteydenpitoon reilujen yhteistyökumppanien kanssa. ●

KUVA: LIISA HUIMA

Yt-neuvottelut vaihtuivat rekrytointeihin – Ismo Puljujärvi sai ensimmäisen vakipaikkansa viihdetoimittajana

Marja Honkonen, teksti • Liisa Huima ja Karl Vilhjálmsson, kuvat

15,1

Mediamainonnan määrä kasvoi viime heinäkuussa 15,1 prosenttia vuoden 2020 heinäkuuhun verrattuna. Mediamainontaa lisäsivät eniten telepalvelujen, elintarvikkeiden, moottoriajoneuvojen sekä matkailun ja liikenteen mainostajat. Avoimien työpaikkojen ilmoittelu kasvoi heinäkuussa 45 prosenttia vuoden takaisesta.

Lähde: Kantar TNS / Ad Intelligence

Kaleva Media suunnittelee siirtyvänsä tekoälytaittoon – taittajien tarve vähenee. Lue lisää: [Journalisti.fi](https://journalisti.fi)

Ismo Puljujärvi, 27, aloitti toukokuussa ensimmäisessä vakituudessa työpaikassaan *Iltalehden* viihdetoimittajana. Se tuntui hienolta, sillä Haaga-Helian journalismiopintojen alkaessa vuonna 2015 tilanne näytti huolestuttavalta.

"Tervetuliaismaljaa nostaessa yksi opettaja heitti, että tällä alalla vakipaikat ovat kiven alla. Olemme nauraneet opiskelukaverien kanssa, että kunnon boomer-aloitus", Puljujärvi sanoo.

Vaikka nollatunti- ja pätkäsopimukset ovat tuntuneet vakituista työpaikkaa todennäköisemmiltä, vuonna 2018 valmistunut Puljujärvi on aina ajatellut asioiden järjestyvän jollain tapaa.

"Täytyy uskaltaa luottaa omiin siipiin tällä alalla."

Puljujärvi ei ole ainoa, jolle on viime kuukausina auennut vakipaikka. *Iltalehti* on hakenut kesän ja syksyn aikana vakituiseen työsuhteeseen ainakin seitsemää journalistia. Lehdessä on auki myös määräaikaistöpaikkoja.

Elokuun lopussa *Iltalehti* kertoi käynnistävänsä tutkivan journalismin koulutusohjelman, johon valitaan viisi määräaikaista journalistia.

Useampia journalisteja ovat kertoneet palkkaavansa *Iltalehden* lisäksi muun muassa *Ilta-Sanomien*, *Ilkka-Pohjalaisen*, *Kalevan* Media, *Alfa-tv* ja *Hufvudstadsbladet*.

Irtisanomisiin tai lomautuksiin tähtääviä yt-neuvotteluja ei sen sijaan ollut syyskuun alussa käynnissä toimituksissa lainkaan. *HBL* käy yt-neuvotteluja, jotka koskevat muutoksia tehtävissä ja työehdoissa.

Edellisen kerran irtisanomis- tai lomautusneuvotteluita käytiin maaliskuussa, tuolloin *Kaleva Mediassa*, *Sanoman* maakunta- ja paikallislehdissä sekä *Etelä-Suomen Mediassa*.

Journalistiliiton edunvalvontajohtaja **Petri Savolainen** pitää tilannetta viime vuosien jatkuvien yt-neuvotteluiden jälkeen poikkeuksellisenä.

"Toivottavasti kyse on alan elpymisestä. Toimituksiin ei juuri ole palkattu uutta väkeä viime vuosina. On hienoa, että nyt niihin saadaan uusia ihmisiä ja myös uutta osaamista."

Savolainen arvioi, että avointen paikkojen määrään on useita syitä, kuten mainonnan elpyminen koronan jälkeen, uusien toimintojen perustaminen ja sisältöjen kysynnän kasvu.

ILTALEHDEN AVOIMIEN VAKIPAikkojen määrää selittää osin vaihtuvuus, osin päätös vahvistaa toimitusta uusilla journalisteilla, vastaava päätoimittaja **Perttu Kauppinen** kertoo.

"Kun korona alkaa helpottaa, ihmiset liikkuvat paikasta toiseen. Meiltä on siirtynyt ihmisiä muille työnantajille, mutta samaa on tapahtunut muissakin taloissa", Kauppinen arvioi.

Kokonaan uusia paikkoja on avautunut muun muassa *Viihde*-, *Iltalehti Plus*- ja asumisen toimituksiin.

Iltalehti uskaltaa rekrytoida, koska sen taloustilanne on hyvä. Kauppisen mukaan mediamyynti on alkanut vetää ja tilausmaksullinen *Plus*-palvelu on kiinnostanut yleisöä odotuksia paremmin.

"Tavoitteena on, että kolmen-neljän vuoden päästä olisimme tilaajamäärällä mitattuna Suomen suurin digitaalinen journalistinen tuote", Kauppinen linjaa.

Ykköseksi ei pääse vain yhtä juttutyyppiä takomalla, Kauppinen korostaa. Siksi lehteen tarvitaan monipuolisesti tekijöitä lifestyle-toimittajista tutkiviin.

Tutkivan journalismin koulutusohjelmaan valittujen työpaikat ovat määräaikaistöpaikkoja, mutta tavoitteena on, että mahdollisimman moni jatkaisi työtään *Iltalehdessä*.

"Emme me halua muille taloille talenteja kouluttaa", Kauppinen sanoo.

KALEVA MEDIA PALKKAA päätoimittajan uudelle radiokanavalle ja tuottajan uudelle luontoaiheiselle digimedialle. *Kalevan* toimitukseen palkataan digivisuaalisti ja datajournalismiin erikoistunut monimediatoimittaja.

Suunta on toinen kuin maaliskuussa, jolloin yhtiön toimituksista irtisanottiin journalisteja.

"Haluaamme panostaa digitaaliseen journalismiin. Toivottavasti se tuo myös sitä viestiä, että toimituksellisia työpaikkoja avautuu muuallekin kuin pääkaupunkiseudulle", *Kaleva Median* sisäliiketoiminnan johtaja **Niiles Nousuniemi** sanoo.

Ilkka-Pohjalainen etsi elokuussa kahta vakituista ja kahta määräaikaista toimittajaa Seinäjoelle ja Vaasaan.

Myös *Ilta-Sanomien* ja *Me Naisten* toimitukseen on rekrytoitu useita journalisteja kevään ja kesän aikana. Elokuun lopussa lehdissä oli auki kerralla kymmenkunta paikkaa.

Ilta-Sanomien vastaava päätoimittaja **Johanna Lahti** kertoi *Journalistille* tekstiviestitse, että paikkojen joukossa on sekä uusia tehtäviä että korvausrekrytointeja.

Alfa tv:n toimitusjohtaja **Hannu Hauka** kertoo tv-kanavan etsivän uutistoimi-

"Jos olisin halunnut pelkän vakipaikan, minun olisi kannattanut ryhtyä sairaanhoitajaksi. Siellä vakipaikka olisi taattu."

Ismo Puljujärvi, *Iltalehden* toimittaja

"Ikuvanha käyttöliittymä – joku ryppyinen paikallislehti jossain tuulikaapin ja ulko-oven välissä – ei ole enää tätä päivää. Kyllä sähköposti on uusi musta."

Verkkojulkaisu Mustreadin päätoimittaja Anne Moilanen *Journalistin* haastattelussa 8. syyskuuta.

Sanoman Supla-palvelu imaisi podcastin sisältöihinsä ilman lupaa – "Toiminta on moraalitonta." Lue lisää: **Journalisti.fi**

KUVA: KARL VILHJÄLMSSON

HBL:n toimituksessa käydään yt-neuvotteluja, joissa selkeytetään työnkuvia, lisätään voimia digitekemiseen ja yksinkertaistetaan työjohtovastuita, kertoo päätoimittaja Erja Yläjärvi. Toimitukseen rekrytoidaan myös neljää uutta journalistia.

tukseensa noin kymmentä tekijää, muun muassa toimittajia, uutisankkureita sekä graafikoita ja editoijia. Rekrytoinnit ovat pääosin vielä kesken.

HUFVUDSTADSBLADET KASVATTAA toimitustaan neljällä vakituksella toimittajalla. Päätoimittaja **Erja Yläjärven** mukaan yhtälö on yksinkertainen: uusin voimin voidaan tehdä enemmän ja parempaa journalismia, ja kasvattaa tilausmääriä.

"Kompaktissa toimituksessa neljällä uudella ihmisellä on iso merkitys", Yläjärvi sanoo.

Yläjärvi uskoo, että eri toimitusten runsas avointen työpaikkojen määrä kertoo vakaammasta tilanteesta media-alalla.

"Ruotsinkieliselle journalismille Suomessa on äärimmäisen tärkeää, että on useampia työpaikkoja. Vaihtuvuus ja mahdollisuus hakea uusia tehtäviä edellyttävät, että meitä työnantajia on useampia, eikä Svenska Ylestä tule liian hallitseva. Se ei olisi Yleisradionkaan etu", Yläjärvi sanoo.

"Meillä on ollut monta vaikeaa vuotta, eikä helpoa tule omaan jatkossakaan, varsinkaan vähemmistökieliseläälle."

AVOINTEN TYÖPAIKKOJEN MÄÄRÄ on kasvanut myös viestintäalalla. Esimerkiksi viestintäalan ammattilaisten järjestön ProComin kautta avoimista tehtävistä on ilmoitettu aiempaa vilkkaammin, toimi-

tusjohtaja **Elina Melgin** kertoo.

Osa avoimista paikoista selittyy vaihtuvuudella, mutta osa on kokonaan uusia tehtäviä, Melgin arvioi. Lisäksiä on palkattu muun muassa viranomaisviestintään.

"Pandemia on osoittanut viestinnän arvon", Melgin sanoo.

Kustannusyhdistyksen tilastojen mukaan myös kustannuslalle on tullut lisää työpaikkoja viime vuonna. Av-alan osaajista on kotimaisissa tuotannoissa peräti pulaa, kertoo Business Finlandin kesäkuussa julkaisema selvitys.

ISMO PULJUJÄRVI ON VIELÄ työuransa alussa. Hän on työskennellyt aiemmin MTV Uutisissa, *Demokraatissa* ja harjoittelijana Source Creative -viestintätoimistossa.

Puljujärvi haki *Iltalehteen*, koska halusi nähdä, miten journalismia tehdään eri mediataloissa. Hän oli myös päättänyt, että haluaisi seuraavaksi työskennellä joko viihde- tai politiikan toimittajana. Viihdepuolelta täppäsi ensin.

Paikan vakinaisuus vaikutti päätökseen hakea, mutta se ei ollut ainoa syy.

"Jos olisin halunnut pelkän vakipaikan, minun olisi kannattanut ryhtyä sairaanhoitajaksi. Siellä vakipaikka olisi taattu." ●

EHDOTA JOURNALISTILIITON ANSIOMERKIN SAAJAA

Journalistiliitto myöntää vuosittain ansiomerkkejä erityisen ansiotuneille jäsenilleen.

Myöntämisen edellytyksenä on ansiokas toiminta liiton hyväksi. Ansiomerkkiä on pidetty "elämäntyöpalkintona", mutta se ei ole tarkoitettu vain luottamustehtävistä luopuneille.

Ansiomerkit jaetaan 25.–26.11. valtuuston syyskokouksessa, joka on liiton 100-vuotishuhtavuosto. Viime vuonna niitä ei jaettu koronapandemian vuoksi.

Esityksiä voivat tehdä liiton jäsenyhdistykset, osastot ja yksittäiset jäsenet. Ansiomerkeistä päättää liiton hallitus.

Esitykset tehdään liiton verkkosivuilla olevalla lomakkeella. Esitysten jättöaika päättyy 4. lokakuuta kello 16.

HENKILÖSTÖVAIHDOKSIA LIITON YHDISTYKSISSÄ

Suomen freelance-journalistien määräaikaisena toiminnanjohtajana on aloittanut yhteiskunta- ja kauppatieteiden maisteri **Sini Ihanainen-Alanko**. Hän on työskennellyt aiemmin muun muassa freelancerina, esikilönä STT:llä ja TV Jyväskylän päätoimittajana.

Ihanainen-Alanko sijaistaa vakituista toiminnanjohtajaa **Hanna Kaisa Hellsteniä** tämän perhevapaan ajan.

Radio- ja televisiotoimittajien liiton RTTL:n toiminnanjohtajana on toukokuussa aloittanut valtiotieteiden maisteri **Marjo Partio**. Tehtävää aiemmin hoitanut **Anneli Salmivaara** jää eläkkeelle lokakuun alussa.

Partiolla on 25 vuoden kokemus journalistina, pääosin MTV:n uutis- ja ajankohtais-toimituksessa televisiossa ja radiossa. Viime vuodet hän on opiskellut sekä työskennellyt työterveyshoitajana.

Manu Marttinen

OIKAISU

Ylen urheilutoimittajan nimi on **Inka Hene-lius**, ei Helenius, kuten *Journalistissa* 6/2021 virheellisesti kirjoitettiin.

AFGANISTANILAISIA JOURNALISTEJA TURVAAN SUOMEEN

Afganistanilaisia journalisteja on saapunut turvaan Suomeen. Journalistiliitto majoittaa heidät omistamiinsa asuntoihin väliaikaisesti ja tarjoaa muutakin apua. Mukana on myös journalistien perheitä. Saapuneiden tarkkaa määrää ei kerrota turvallisuussyistä.

"Afganistanilaiset toimittajat ja fikserit ovat autaneet suomalaisia saamaan tietoa alueelta. Nyt on meidän vuoromme auttaa", sanoo Journalistiliiton puheenjohtaja **Hanne Aho**.

Kansainvälinen journalistiliitto IFJ pyrkii saamaan

afganistanilaisia toimittajia turvaan eri järjestöjen avulla. Suomen Journalistiliitto on mukana avustustyössä.

Manu Marttinen

Näkemiin journalismi, hymyillään kun tavataan

KUVA: MEERI UTTI

Hymyillään kun tavataan.”

Se oli viimeinen viesti työkavereille ennen kuin suljin Teamsin.

Yt-neuvotteluissa *Suomen Kuvalehden* organisaatio muuttui. Jatkossa lehdessä ei ollut enää kahta toimituspäällikköä, vain yksi. Paras vaihtoehto oli irtisanoutua.

Neljän vuoden ajan olin vastannut *SK:n* asia-aiheista ja digipalvelusta. Yhtäkkiä olin 48-vuotias maisteri, jolla oli lapsilta yli jäänyt kolhuinen Chromebook.

Ostin 25 vuoden jälkeen ensimmäistä kertaa oman puhelimen. Kun menin keskellä päivää kuntosalille, kassa kysyi, veikö korona työt. Tein pitkiä retkiä kansallispuistoon, join kahvit metsälammen rannalla. Valmistin perheelle päivällisiä, kokeilin kalareseptejä.

Olo oli samanaikaisesti kevyt ja inhottava. Rakastin vapauttani. En kuitenkaan pitänyt siitä, etten tiennyt, kauanko se kestää.

OLIN PALVELLUT MEDIATALOJA koko aikuiselämäni. Seuraava työnantaja voisi hyvin olla myös joku muu. Halusin katsoa maailmaa aiempaa laajemmin.

Tutustuin viestinnän ja johtamisen webinaareihin. Mietin kolme vaihtoehtoa.

Voisin jatkaa journalismin parissa, jos löytäisin motivoivan tehtävän.

Voisin vaihtaa alaa ja mennä yritykseen, valtiolle, kuntaan tai järjestöön johtamaan tai viestimään.

Kolmas vaihtoehto olivat viestintä- ja konsultti-toimistot.

Tein joitakin freelanceprojekteja, mutta hain samaan aikaan töitä. Hakusivuilla yhtä journalistista työtehtävää kohti oli kymmeniä viestinnän paikkoja.

Viiden kuukauden ajan olin mukana kahdessa perusteellisessa hakuprosessissa. Pääsin kymmenien hakijoiden joukosta mitalisijoille, mutta hakukisoissa hopea ei ole mitään.

KUN OLIN HETKEN POISSA säännöllisestä työelämästä, osa ihmisistä lopetti yhteydenpidon. Toisaalta sain rohkaisevia viestejä yllättäviltä tutuilta elämän varrelta. Muistan jokaisen, ja viesteillä on mielekseni kultareunus.

Hiihto piti hyvää mieltä yllä. Aurinko paistoi, lunta riitti. Kiersin lasten kaikki hiihtoleirit ja kilpailut Sipoosta Vuokattiin, sujuttelin kantavilla hangilla isäni ja äitini kanssa.

Keväällä kaverini soitti ja kysyi, olinko käynyt järjestelmällisesti läpi viestintätoimistoja. En vielä ollut, vaikka ala oli ollut yksi vaihtoehtoistani. Palveluilla on kova kysyntä.

Otin yhteyttä itseäni eniten kiinnostaneisiin toimistoihin. Kävin hyviä keskusteluja useiden toimitusjohtajien ja omistajien kanssa. Valitsin Drumin, joka tuntui samaan maaliin pelaavalta tiiviiltä joukkueelta.

Monet viestittivät minulle, että ”journalismi jää kaipaamaan sinua”. Itse ajattelen, että jos joskus palaisin journalistiksi, muiden toimialojen työkokemuksesta olisi hyötyä.

Ainakaan ”pimeälle puolelle” en ole siirtynyt, vaikka niin moni vitsaileekin. Media ei ole mikään puhtaan valon puoli, sisällöissä on roskaa tv-ennustajista huumorikollisia ihannoiviin juttuihin. Viestinnän kenttä taas on täynnä myös yhteiskunnallisesti hyödyllisiä hankkeita, joille soisi enemmänkin näkyvyyttä.

Mutta on tämä erilaista. Kun en tee uutisia, ei tarvitse nukkua puhelin tyynyllä terrori-iskua odottaen. Eikä kukaan soita minulle, jos on huomannut paljastamista vaativan epäkohdan. Tämä tuntuu erikoiselta, mutta ehkä totun siihen.

Olen edelleen sama Jussi, vaikka rooli on toinen. Mielelläni teen tärkeästä kiinnostavaa ja edistän fiksua asioita. Viestintäala näyttää sisältäpäin valtavan monipuoliselta, koko ajan muuttuvalta. Uutta oppiessa tuntee elävänsä. ●

Inkeri Pasanen, 59

- Sanomalehti *Keskisuomalai-*sen varapäätoimittaja.
- *Keskisuomalaisen* ja Keski-Suomen Median johtoryhmän jäsen.
- Työskennellyt nykyisessä tehtävässä vuodesta 2005.
- Toimittajan tutkinto Tampereen yliopistosta vuonna 1985.
- Aloitti *Keskisuomalaisen* Syke-nuorisoliitteessä vuonna 1987. Lehden urheilutoimittajana 1994–96.
- Lukuisia luottamustehtäviä muun muassa media-alan ja kulttuurin parissa.
- Julkisen sanan neuvoston jäsen 2006–2012.
- Naimisissa, kolme aikuista lasta. Asuu miehensä kanssa Tikkakoskella.
- Harrastaa juoksua, hiihtoa ja pyöräilyä.

Keskisuomalaisen varapäätoimittaja Inkeri Pasanen on juossut yksitoista maratonia, joista parhaan aikaan 3:52.

Et palkkaisi toimitukseen itsesi kaltaisia ihmisiä, Inkeri Pasanen

Inkeri Pasanen on Keski-suomalaisen kakkospäätoimittaja, joka jättää journalistiset päätökset suosiolla uutispäällikölle.

Manu Marttinen, teksti ● Hanna-Kaisa Hämäläinen, kuva

Olet ollut Keski-suomalaisen varapäätoimittaja 16 vuotta. Et ole koskaan haaveillut ykköspäätoimittajan paikasta.

En ole ehtinyt täällä työkiireiden takia edes haaveilemaan. Sen sijaan olen saanut tehdä paljon sellaista, mistä en ikinä olisi edes osannut haaveilla, kuten pitää juhlapuheen Suovanlahen Sonniyhityksen iltamissa ja Juhanusrauhattomuuden julistuksen eestiksi Kiimasen Savun hölkkätapahtumassa.

Erkki Laatikainen nimitti aikanaan kakkospäätoimittajaksi juuri sinut, koska hän halusi työparikseen myötäilijän.

Tuota en usko! Me emme koskaan väitelleet julkisesti, vaan suljettujen ovien takana. Hän halusi taloon nimenomaan tarkan taloudenpitäjän, jotta voisi itse olla enemmän taustatapaamisissa.

Olet käynyt saman lukion kuin Hesarin Unto Hämäläinen ja Ilta-Sanomien Arja Paananen. Jos olisit lähtenyt Helsinkiin, sinusta olisi tullut yhtä tunnettu kuin heistä.

Viitasaarelta on lähtenyt maailmalle niin paljon huikeita journalisteja, että he kaikki eivät vaan mahdu Helsinkiin.

Et puutu Keski-suomalaisen journalistisiin linjauksiin, koska sitä varten lehteen on palkattu pätevä uutispäällikkö.

Syötän uutispäälliköllemme ideoitani päivittäin, mutta **Lehdon Keijo** on niin huippupätevä, että osaa itse valita niistä parhaimmat. Muut aiheet jäävät hänen legendaariseen mustakantiseen vihkoonsa.

Olet toimituksessaasi näkymätön, mutta varmaan ihan hyvä tyyppi.

En ole mikään karismaattinen julistaja. Minulla on lehmän hermot ja tulen toimeen kaikkien kanssa, mutta journalistiopiskelijat pitivät minua eräässä palautteessa ”tiukkana tätinä”. Ehkä voisin olla vähän rennompia.

Et palkkaisi taloon enempää itsesi kaltaisia ihmisiä.

Pitää paikkaansa. Mitä pienempi toimitus on, sitä tar-

keämpää on erilaisuus. Yritän aina rekrytoidessa pitää sen mielessä. En pidä hakijaa hyvänä vain sen takia, että hän on samantyyppinen kuin minä.

Kirjoitat joskus pääkirjoituksia, mutta et ota kantaa poliittisiin tai yhteiskunnallisiin kysymyksiin. Yhteiskunta ei vain ole sinun juttusi.

Kirjoitan pääkirjoituksia tai kolumneja lähes päivittäin. Olisi mahdoton tehtävä, jos en ottaisi kantaa poliittisiin kysymyksiin.

Sinua kysyttiin aikoinaan Lapin Kansan päätoimittajaksi. Olisit pärjännyt Lapissa pidempään kuin tehtävään valittu Johanna Korhonen.

Tämä on ainoa Keski-suomalaisen ulkopuolelta tullut työtarjous, jota olen vakavasti harkinnut. Uskon, että olisin siellä pärjännytkin mutta en katunut, että en lähtenyt. Olen viihtynyt täällä hyvin.

Ylenit aikoinaan urheilutoimittajasta kulttuuritoimituksen pomoksi. Se kertoo kaiken lehtesi levikkialueen kulttuurielämästä.

Ja mitähän se kertoo paikallisesta urheiluelämästä! Tein kulttuurijuttuja jo ennen urheilupestä, joten en edennyt kulttuurin pelkästään urheiluansioilla.

Käsikirjoitit ja esiinnyit aikanaan Suomi100-juhlavuoden Venny-konsertissa. Lehtesi kirjoitti näytelmästä myönteisen arvion. Tätä on maakuntajournalismi parhaimmillaan.

Kyllähän ne ihan myönteisesti meistä kirjoittivat, mutta eniten saimme kehuja konsernin ulkopuolisista lehdistä. Kävimme esiintymässä ympäri Suomea.

Olet lehtesi ”ikuinen kakkonen”, mutta kotona olet aina ykkönen juoksemalla maratonin nopeammin kuin miehesi.

Olen vain kerran juossut maratonin nopeammin kuin mieheni. Se johtui vain mieheni jalkakrampista. Muuten hän on aina minua nopeampi – myös hiihdossa ja pyöräilyssä. Erinomainen personal trainer siis. ●

Näin seuraat EU:n lainsäädäntöä ja kysyt oikeat kysymykset oikeilta ihmisiltä oikeaan aikaan

Millainen on EU:n lainsäädäntöprosessi ja mihin journalistin kannattaa kiinnittää siinä huomiota? Maaseudun Tulevaisuuden EU-kirjeenvaihtajana neljä vuotta toiminut Maria Pohjala seurasi EU:n maatalouspolitiikan laatimista kesästä 2018 kesään 2021.

Nina Erho, teksti • Johanna Sarajärvi, grafiikka

1

EUROOPAN KOMISSION EHDOTUS

kesäkuu 2018

Euroopan komissio laatii ehdotuksen siitä, miten EU:n maatalouspolitiikkaa pitäisi uudistaa. EU:n lainsäädäntö alkaa komissiosta. Se ehdottaa uusia lakeja ja määräyksiä. Maatalouspolitiikan uudistaminen on iso asia, ja ehdotus sisältää monta uutta lakia tai lakimuutosta. Tämä juttu seuraa niistä yhden, *maatalouden strategiset suunnitelmat* -lakipaketin etenemistä.

"Komissio antoi ehdotuksensa maatalouspolitiikan uudistamiseksi kolme vuotta sitten. Hyvä puoli käsittelyjen venymisessä on perusteellisuus. Huono puoli on se, että maailma muuttuu ja se, että pian sen jälkeen, kun uudet säädökset opetellaan ja jäsenmaiden suunnitelmat niiden toteuttamiseksi hyväksytään, on jo uusien valmistelun aika."

* Euroopan komissio tekee lakiesityksiä sekä vastaa siitä, että yhdessä sovitut asiat toteutuvat. Komissio on vastuussa siitä, miten EU:n rahat käytetään. Se myös valvoo, miten EU:n lakeja ja säädöksiä noudatetaan EU-maissa. Komissiossa on 27 jäsentä, yksi kustakin jäsenvaltiosta. Siellä on noin 32 000 työntekijää. Komissiota johtaa Ursula von der Leyen.

TOIMITTAJA!

- Perehdy komission esitykseen huolellisesti. Siinä auttavat vastuukomissaarit, jotka kertovat esityksen keskeisistä kohdista "keskipäivän briiffissä". Se on komission toimittajatilaisuus. Briiffiä voi kuunnella Euroopan komission verkkosivujen audiovisuaalisesta palvelusta (EbS), mutta kysymyksiä saavat esittää vain Brysseliin akkreditoituneet toimittajat.
- Kysy kommentteja esityksestä ministereiltä, EU-parlamentin jäseniltä ja lobbareilta sekä seuraa Twitteriä. Vain esityksen tekijöitä eli komissaareja ja komission vastuuvirkamiehiä haastattele-malla juttu jää yksipuoliseksi.
- Otsikoi uutisesi "EU-komissio esittää", jotta lukijalle välittyä, että kyseessä on vasta ensimmäinen ehdotus.

2

EUROOPAN PARLAMENTIN KÄSITTELY

kesäkuu 2018 → lokakuu 2020

Kun komissio on saanut esityksensä valmiiksi, se lähettää esityksen Euroopan parlamenttiin. Parlamentti toimii vähän kuin Suomen eduskunta: ensin laki menee sopivaan valiokuntaan. Ehdotusta *maatalouden strategiseksi suunnitel-miksi* käsittelee maatalousvaliokunta. Myös ympäristövaliokunta osallistuu valmisteluun.

Maatalousvaliokunta saa ensimmäisen luonnoksen mietinnöstään valmiiksi lokakuussa 2018. Parlamentin poliittiset ryhmät ja yksittäiset parlamentaarikot eli mepit tekevät siihen loppuvuodesta 2018 tuhansia muutosehdotuksia. Ympäristövaliokunta ottaa mietintöön kantaa helmikuussa 2019. Toukokuussa 2019 on EU-vaalit, ja asia siirtyy uuden parlamentin käsiteltäväksi. Lopulta parlamentti äänestää siitä täysistunnossa vasta lokakuussa 2020. Se haluaa muuttaa komission esitystä monin tavoin.

* Euroopan parlamentti edustaa EU:n kansalaisia. Sillä on lainsäädäntöön, budjettiin ja valvontaan liittyviä tehtäviä. Jäseninä on 705 joka viides vuosi järjestettävillä suorilla vaaleilla valittua parlamentin jäsentä eli meppiä. Parlamentissa on noin 7 500 työntekijää plus mepit ja näiden avustajat. Nykyinen puheenjohtaja on David Maria Sassoli.

TOIMITTAJA!

- Ole yhteydessä valiokuntien mietintöjen valmistelijoihin eli raporttööreihin ja heidän avustajiinsa. Kommentteja ei aina saa suoraan, mutta haastattelun saamisessa voivat auttaa EU-parlamentin suomalaisviestintä tai valiokuntien viestintävastaavat. He myös auttavat tulkitsemaan parlamentin polveilevia äänestyksiä.
- Suomalaismeppien kahvit kerran kuukaudessa ennen täysistuntoja auttavat pysymään ajan tasalla tulevista äänestyksistä. Korona-aikana kahvit on järjestetty etänä, muulloin livenä Euroopan parlamentin Suomen-toimistolla Helsingissä. Kutsun saa toimiston viestinnästä.

"Parlamenttiryhmiä välisiä valtasuhteita on kiinnostavaa seurata. Vaikka täysistunnossa tarvitaan yhtenäisyyttä, välillä osa ympäristövaliokunnan mepeistä oli valmis kaatamaan koko lakipaketin ja aloittamaan käsittelyn alusta. Yksi paketin isoimpia kysymyksiä oli, millainen osa EU:n maatalous-rahoista käytetään jatkossa ympäristö- ja ilmastotoimiin."

"Isoissa lainsäädäntöpaketeissa kannattaa olla hereillä monessa eri vaiheessa. Maatalouspolitiikan käsittelyn aikana tärkeä oli esimerkiksi Suomen EU-puheenjohtajakausi. Vaikka yksi maa ei pysty puheenjohtajanaan ajamaan vain omia etujaan, se pystyy tuomaan normaalia paremmin esille omia ehdotuksiaan. Maataloudessa Suomelle ovat tärkeitä EU-säädösten joustavuuteen liittyvät asiat, koska maallamme on monia erityispiirteitä."

Haastateltavana Maaseudun Tulevaisuuden EU-kirjeenvaihtajana neljä vuotta toiminut Maria Pohjala.

Kuva: Joel Rautainen

"Osa mediasta uutisoi vain valmiista lakipaketista, mikä voi tavallaan olla yleisölle helpompaa. Toisaalta lainsäädäntöprosessin seuraminen valaisee yleisölle EU:n toimintaa, eri instituutioiden näkemyksiä ja niiden keskinäisiä suhteita, kuten sitä, miten iso valta parlamentilla ja neuvoston kautta jäsenmailla on komission esityksen kohtaloon."

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTON KÄSITTELY

Kun komissio on saanut esityksensä valmiiksi, se lähettää esityksen myös Euroopan unionin neuvostolle. Parlamentti ja neuvosto käsittelevät asiaa yhtä aikaa. Neuvosto edustaa jäsenmaita ja koostuu EU-maiden hallitusten edustajista. Kun kyseessä on esimerkiksi maatalousasia, neuvotteluihin kokoontuvat eri maiden maatalousministerit.

- * Euroopan unionin neuvostossa kunkin jäsenmaan hallitus ja ministerit ajavat oman maansa etuja. Neuvostossa on noin 3 500 työntekijää.

TOIMITTAJA!

- Ole yhteydessä Suomen pysyvän, Brysselissä sijaitsevan EU-edustuston (EUE) asiantuntijoihin, jotka seuraavat neuvoston työskentelyä läheltä. Yhteystietoja saa EUE:n viestinnän kautta. Osa asiantuntijoista kommentoi neuvoston työskentelyä omalla nimellään, osa antaa taustatietoa.
- Haastattele neuvoston kokouksiin osallistuvia ministereitä. Kysy, mikä on Suomen mielipide komission ehdotukseen, kuinka muiden kannat eroavat siitä ja miten ehdotus on vaikuttamassa suomalaisiin ja Suomeen. Ennen neuvoston kokouksia eri jäsenmaat järjestävät omille tiedotusvälineilleen бриiffejä. Myös neuvosto järjestää taustatilaisuuksia, tosin Brysselin mediatapahtumiin osallistuminen vaatii akkreditoitumisen kirjeenvaihtajaksi.
- Suomessa ministeriöiden viestintäosastot järjestävät ajoittain mediatilaisuuksia, joissa neuvottelutilanteesta voi kysyä vastuuministeriltä ja asiantuntijoilta.
- Kun jäsenmaat pääsevät yhteisymmärrykseen, uutisoi asiasta "jäsenmaiden kantana".

3

KOLMIKANTANEUVOTTELUT ELI TRILOGIT

lokakuu 2020 → kesäkuu 2021

Maatalouden strategisista suunnitelmista on nyt olemassa kolme kilpailevaa versiota. Ensimmäinen on komission alkuperäinen esitys. Toinen on parlamentin muokkaama esitys. Kolmas on neuvoston muokkaama esitys. Kolmikantaneuvotteluissa eli trilogissa yritetään muodostaa kolmesta versiosta yksi sellainen esitys, joka sopii kaikille.

Sopu syntyy juhannuksena 2021. Sen jälkeen se hyväksytään parlamentissa ja neuvostossa.

TOIMITTAJA!

- Kerro trilogivaiheesta lakiproessin viimeisinä neuvotteluina, joihin osallistuvat komissio, parlamentti ja jäsenmaiden neuvosto. Koska neuvottelukierroksia on useita, uutisoi, saatiinko tulosta. Jos ei, kerro, mistä asia eri instituutioilla kiikastaa. Taustatietoa voi kysyä esimerkiksi EUE:n virkamiehiltä. Usein ehdotuksen vastuukomissaari, EU-parlamentin raportööri sekä EU-neuvoston puheenjohtajamaa kertovat neuvottelujen etenemisestä Twitterissä.
- Kun sopu on syntynyt, kuuntele komission ja parlamentin tiedotustilaisuudet niiden sivustojen audiovisuaalisista palveluista. Tilaa niiden tiedotteet kuullaksesi aikatauluista ja päätöksistä. Uutisoi asia lopullisena ratkaisuna. Sen jälkeen selvitä, mitä päätettiin ja miten se vaikuttaa Suomeen. Hyviä lähteitä ovat EU-edustuston asiantuntijat, Suomen komissaari, mepit ja aihetta seuraavat järjestöt. Mainitse, että ratkaisu hyväksytään vielä parlamentissa ja neuvostossa, mutta muutokset ovat tässä vaiheessa harvinaisia.

Ylen suosikkiaani Olli Haapakangas löysi kolmikymppisenä vanhan rakkautensa, radion. "Ihmisestä on moneksi", hän sanoo.

ALANVAIHTAJAT

Kirjanpidosta radiotyöhön ja ympäristöteknologiasta verkkomediaan. Journalistin ura houkuttelee alanvaihtajia. Neljä nykyistä toimittajaa kertoo, miksi he halusivat alalle ja mitä edellinen työ opetti.

Manu Haapalainen, teksti • Touko Hujanen ja Maiju Pohjanheimo, kuvat

M

atti Johannes Koivu, 40, empii hetken *Journalistin* haastatteluun suostumista.

"Olen ajatellut, etten oikein voi edes kutsua itseäni toimittajaksi. Tässä lähellä asuu **Ilkka Karisto**. Hän on oikea toimittaja", Koivu sanoo.

Laulaja-lauluntekijänä paremmin tunnettu Koivu on kuitenkin tehnyt viime vuodet toimittajan töitä, musiikin ohella. Filosofian maisteriksi Oulun yliopiston aate- ja oppihistoriasta vuonna 2012 valmistunut Koivu on tehnyt Ylelle kolme laajaa, pohdiskelevaa audiosarjaa: *Tulevaisuuksien historia* (2017), *Oikeudenmukaisuuden historia* (2018) ja *Keskeneräisyyden historia* (2019). Syyskuussa alkava neljäs sarja *Yle, digikumous ja sinä* kattaa Yleisradion digitalisoitumisvuodet 1996–2010.

Musiikkihommat jatkuvat sen verran kuin pandemia sallii. Samalla työhuoneella Helsingin Herttoniemessä syntyy nyt audiosisältöä sekä Ylelle että tuleville levyille.

"Kun *Tulevaisuuksien historia* valmistui, hätkähdin nimen yhteyteen lisättyä määritelmää: *Toimittaja Matti Koivu*. Kunnioitan toimittajan ammattia, enkä siksi ole ollut varma, voiko minua kutsua toimittajaksi. Sanoin tuottajalleni, että se on liikaa, siihen voisi vaihtaa jonkun muun tittelin. Mutta onhan se tietysti minun toimittamani ohjelma", Koivu sanoo nauraen.

Keskeneräisyyden historian viimeisen osan alussa Koivu kävelee lähimetsässään pohtien muutosta ja sen aikaansaamia reaktioita. Myös ammattiin liittyvä muutos mietityttää.

"Hemmetti sentään, tunnen itseni ammattiliiton lehden kuukauden henkilöksi."

Koivun radiosarjoissa ollaan poikkeuksellisen syvien kysymysten äärellä, mutta rakenne on journalistinen. On kysymyksiä (Mitä tarkoittaa oikeudenmukaisuus? Mitä aika nykyisin tarkoittaa? Mitä voimme oppia siitä, millaisia tulevaisuuksia ennen on kuviteltu?), joihin Koivu etsii vastauksia lähteiden ja haastattelujen avulla.

"Olen halunnut radiotöissäni löytää ja ymmärtää jotakin uutta", Koivu sanoo.

Koivu alkoi tehdä radio-ohjelmaa saatuaan Koneen säätiöltä apurahan suomalaisen aikakäsityksen pohtimiseen.

"Kun olin saanut rahan, aloin miettiä, mitä podcast oikein on. Miten se rakentuu, mikä sen kesto on, miten siinä käsitellään tietoa? Miten siinä kerrotaan?" Koivu sanoo.

"Lähdin aika nollapisteestä. Tarjosin podcastia Ylelle. Käsikirjoittaja-dramaturgi **Esko Salervo** piti minulle pitkän luennon siitä, mitä radio on. Se oli hieno kokemus!"

Monien kokeilujen ja harharetkien jälkeen *Tulevaisuuksien historia* oli valmis esitettäväksi.

"Kun ohjelma ilmestyi, minulla ei ollut mitään hajua, ymmärtääkö sitä kukaan. Olen musiikista oppinut, että työmäärä ei korreloi ollenkaan sen kanssa, onko lopputuloksessa mitään järkeä. Palaute oli kuitenkin positiivista, mikä helpotti valtavasti."

Voisi kuvitella, että muusikon taustasta on ollut Koivulle apua radiotyössä, onhan hän molemmissa esillä omana itsenään, esiintyjänä, ääni tärkeimpänä työkalunaan. Koivu ampuu ajatuksen alas.

"Ei siitä ole mitään hyötyä. Tekstin lukeminen radioon on todella vaikeaa ja ihan erilaista kun laulaminen", Koivu sanoo.

"Ja siis halusin sarjoissa nimenomaan eroon esillä olemisesta! Halusin vain esittää asiat. Keikalla esiintyminen on aivan päinvastaista hommaa, täydellistä hetkessä elämistä. Tietysti audion työstäminen ja kerronnan kaarien rakentaminen on minulle tuttua. Historioitsijan koulutus auttoi, vaikka ei sekään sinänsä pätevöittänyt audiosarjojen tekemiseen."

Viime syksystä lähtien Koivu on siis työstänyt Ylen nykyhistoriaa käsittelevää uutta sarjaa jo kahdessa aiemmassa sarjassa mukana olleen toimittaja **Hannu Linkolan** kanssa. Vuonna 1996 ilmestynyt kolmeosainen historiateos *Yleisradion historia 1926–1996* päättyy 25 vuoden takaisin vaiheisiin. Siitä eteenpäin Ylen historiaa ei ole järjestelmällisesti tutkittu.

Koivun ja Linkolan *Yle, digikumous ja sinä* on Koivun aiempia sarjoja vähemmän esseistinen, enemmän historian perustutkimusta. Sarja ulottuu vuoteen 2010. Teema on edelleen ajankohtainen.

"Esimerkiksi digi-tv:n tulon ja Ylen tuon aikaiseen nettitarjontaan liittyy paljon tuttua pohdintaa julkisen puolen ja kaupallisesti rahoitetun median suhteesta."

"TYKKÄÄN SIITÄ, ETTÄ TYÖNI on vaihtelevaa", Jonna Härkänen, 29, sanoo.

"Ehkä olen sen vuoksi kaivannut muutosta työrintamalle. Olen aina pitänyt kirjoittamisesta ja tarinoista."

Freelancemaskeeraajana tähänastisen työuransa tehnyt Härkänen päätti viime vuoden kesällä vaihtaa ammattia. Media-alan opinnot olivat kiinnostaneet jo pitkään, mutta koronapandemia oli saanut Härkäsen lykkäämään opintosuunnitelmiaan.

"Olen valokuvannut monta vuotta ja halusin saada siihen lisäosaamista, opiskella kuvaamista

Helsingin Roihuvuoreen asettunut laulaja-lauluntekijä Matti Johannes Koivu opetteli käyttämään ääntään myös radiossa.

Freelance-maskeeraaja Jonna Härkänen katsoi työssään pitkään MTV:n toimittajia. Hän huomasi haluavansa itsekin journalistiksi.

ja videokuvaamista nimenomaan journalismin kautta. Olin jo päättänyt hakea Laajasalon opiston medialinjalle, mutta olen freemaskeeraaja, eikä yrittäjän ole helppo siirtyä opiskelijaksi. Ajattelin, että jätän väliin”, Härkänen kertoo.

Härkänen opintojen onneksi koitui se, että hän on jo vuodesta 2015 maskeerannut MTV:n uutistenlukijoita ja meteorologeja.

”Puhuin viime vuoden kesällä töissä yhdelle toimittajalle, joka on myös käynyt Laajasalon opiston. Hän sanoi, että nyt vaan oikeasti haet. Seuraavaksi olinkin jo koulun penkillä.”

Härkänen kiittelee Laajasalon opetusta, vaikka korona-aikana sitä oli paljon etänä.

”Pääsin opettelemaan kuvaamista, editointia ja audiota. Kirjoitimme paljon, kävimme läpi erilaisia juttutyyppejä, kirjoitustekniikoita ja kysymysten tekemistä.”

Härkänen pitää todennäköisenä, että jatkaa myös maskeerauskeikkojen tekemistä. Hän sanoo olevansa varma, että myös journalismin puolelta löytyy ennen pitkää työtä, joko kuukausipalkkaista tai freepohjaista.

”Minulle on varmaankin hyötyä siitä, että olen maskeeraajana hyvin tottunut free-elämään”, Härkänen sanoo.

”Ei sekään ole helppoa. Sielläkin on tekijöitä tarjolla enemmän kuin työtä. Olen kestänyt monta vuotta epävarmuutta. Siinä mielessä uusi alkuni ei oikeastaan muuta mitään. Olen nopea reagoimaan uusiin tilanteisiin ja muuttuviin suunnitelmiin.”

Mitä maskeeraajan ura opettaa tulevalle journalistille? Jonna Härkänen sanoo työuran opettaneen ihmisten kohtaamista.

”Minulle ihmisten lähestyminen on ollut aina aika luontevaa. En ole koskaan jännittänyt ihmisiä tai pitänyt ihmisten kohtaamista vaikeana. Sekä maskeeratessa että haastatellessa pitää luoda luottamus, että maskeerattavan tai haastateltavan ei tarvitse jännittää tai epäillä minua. Osittainhan journalismi perustuu juuri sille, että ihmiset luottavat ja uskaltavat avata itseään toimittajalle.”

YLIOPIPILAAKSI 2000-LUVUN ALUSSA. Liiketalouden ja pk-yrityksen johtamisen opintoja. Innostuminen markkinoinnista ja viestinnästä, sosiologian pääsykokeisiin lukemista, välivuosi tehtaalla. Ympäristötekniikan opintoja Vaasassa, vaihto-oppilaana Skotlannissa, projekti-insinöörin töitä. Muutto Ouluun, perheen perustaminen, tehdastöitä ja siivoushommia. Täydennyskoulutusta. Suunnittelijan työtä konsulttitoimistossa.

Viimein 2020-luvun taitteessa journalistin opinnot käyntiin Oulun ammattikorkeakoulussa.

Ouluun kotiutuneen **Johanna Mattolan**, 37, työ- ja opiskelu-ura on varsin laaja. Se on aikuisena alaa vaihtaville tyypillistä. Monipuolinen osaaminen, sivistys ja elämäkokemus voivat olla journalistiksi aikuisiällä päätyville merkittäviä vahvuuksia.

”Toimittajan ammatti kiinnosti jossain määrin jo ylioppilaskirjoitusten aikaan, mutta jokin esteli takaraivos”, Mattola sanoo.

”Ehkä oli olo, että ala ei ole kovin vakaa. Toimeentulo epäilytti.”

Jos ala oli 2000-luvun alussa epävakaa, on se sitä edelleen. Mattola käsitteli asiaa Oulun kaupungin *Mun Oulu*

-verkkolehteen maaliskuussa kirjoittamassaan kolumnissa *Journalismi – tuo auringonlaskun ala?*

”Vielä muutama vuosi sitten pohdin alanvaihtoa kuu-meisesti. Mitä journalisti tekee aikana, jolloin jokainen on oman elämänsä sisällöntuottaja ja editori? Maksaako joku vielä juttujen kirjoittamisesta, kun niin moni tekee sitä rakkaudesta lajiin ja ilmaiseksi”, Mattola kirjoitti.

Mistä siis rohkeus alanvaihtoon löytyi?

”Olin aiemmin päätenyt opiskelemaan ajattelematta, että opiskeltavalta alalta pitäisi löytää mielekäs työ. Työ muuttuu aika vastenmieliseksi, jos raha on ainoa motivaatio”, Mattola sanoo.

”Haluan edelleen pelastaa maailman, niin kuin halusin nuorena. En ehkä usko, että ympäristöteknologia on siinä ratkaisevassa asemassa. Uskon, että journalismi pystyy vaikuttamaan laajemmin. Minussa asuu valistaja,

joka haluaa, että ihmiset heräisivät ja saisivat oikeaa faktaa.”

Mattola sanoo jossain vaiheessa voivotelleensa sitä, että rupeesi opiskelemaan journalismia vasta ”näin vanhana”. Mutta lopulta eletty elämä on vain plussaa, hän sanoo.

”Olen ollut kotiäiti ja olen ollut pitkäaikaistyötön. Jälkimmäinen kuulostaa ihan karsealta. Julkinen kuva työttömistä on tosi outo, enkä samaistu siihen ollenkaan. Ehkä näkemykseni ja ymmärrykseni siitä aiheesta on siten syvällisempi.”

Mattolan tilanne on avoin. Mikä tahansa journalistin työ kiinnostaa, mutta myös viestinnän tekemiseen on valmiuksia.

”Tiedostan, miten vaikea journalistina on löytää töitä. Varsinkin, jos haluaa pysytellä Oulussa. Jos

Ouluun kotiutunut Johanna Mattola on kulkenut työurallaan pitkän polun. Journalismi voi parantaa maailmaa, hän sanoo.

Olli Haapakankaan tuoreisiin töihin kuuluu Suomea esittelevä matkailusarja Radiomatkatoimisto Haapasmatkat.

saisin valita, haluaisin ainakin harjoitteluun Ylelle. Kansankynttilä minussa kytee, olisi kiva päästä tekemään yhteiskunnallisia juttuja jossain vaiheessa. Se on haaveeni.”

HARJOITTELU YLELLÄ VOI TOSIAAN MUUTTA koko elämän. Niin kävi Yle Radio Suomen suosikkijuontajaksi nousseelle **Olli Haapakankaalle**, 43.

Raahelaistaustainen Haapakangas halusi Helsinkiin muutettuaan tauon vanhoista hommistaan laskentaekonomina. Hän irtisanoutui ja piti muutaman kuukauden lomaa.

”Huomasin, että vaikka ei mene joka päivä töihin pieksämään itseään verille, ei se tarkoita, että ihmisenä surkastuisi, vaan sitä oli edelleen ihan samanlainen”, Haapakangas sanoo.

”Tajusin, että onhan näitä vaihtoehtoja.”

Helsingin evankelisen opiston HEO:n radiolinjalla oli juuri alkamassa uusi kurssi. Haapakangas päätti hakea sinne, koska oli alkanut uudelleen innostua nuoruudenrakkaudestaan radion kuuntelusta, ja opiskeluaikakin olisi sopivan lyhyt.

”Kävi tuuri harjoittelun suhteen, pääsin Ylelle, pärjä-

Huomasin, että vaikka ei mene joka päivä töihin pieksämään itseään verille, ei se tarkoita, että ihmisenä surkastuisi.

Olli Haapakangas, Yle Radio Suomen juontaja

sin, ja siitä aukesikin mahdollisuus tehdä tätä työkseni. Tartuin siihen. Siinä vaiheessa olin lopullisesti radion pauloissa. Olin tajunnut, että sehän taipuu vaikka minhin.”

Viime vuosina Haapakangas on työskennellyt muun muassa *Yöradiossa* ja *Kansanradiossa*.

Hän nauttii työstään, ja se kuuluu myös ohjelmissa. Haapakangas arvelee kuitenkin, että voisi olla onnellinen jossain muussakin ammatissa. Alanvaihdosta on kysely paljon, mikä myös hiukan ärsyttää.

”Kaikilla pitää nykyään olla joku tarina. En oikein tiedä sellaisesta. Onko tämä sitten minun tarinani? En ole ikinä alkanut kertoa asiasta, paitsi jos on kysytty. Jos lukisin tätä itse, niin tulisiko siitä sellainen olo, että mitä tuo höpöttää. Ihminen voi olla montaa, hyvin kotonaan monenlaisissa eri yhteisöissä.”

Mitä radioon tulee, Haapakankaalle on vaikea kuvitella sopivampaa työyhteisöä. Äkkiväärä, humoristinen ja omintakeinen, mutta samalla lämmin tapa tehdä ohjelmia on sopinut Ylelle mainiosti.

”Minun ei tarvitse esittää jotakin, mitä en ole. Se onkin ihan okei, että lähtee tekemään juttua, joka ei välttämättä ole kenenkään huulilla. Tykkään siitä, että Ylellä tekeminen ei ole kaoottista, vaan aika epädramaattista. Jopa hieman tylsää. Ratas rupattaa tasaisesti. Se taas passaa minulle, koska silloin voi keskittyä olennaiseen.”

Haapakangas innostui radiosta, kun Radiomafia aloitti lähetyksensä vuonna 1990.

”Olihan siellä tekijöinä persoonia. Sitä kuunteli ja ihmetteli, että mitäköhän tyyppejä nämä ovat. He olivat kuin yli-ihmisiä”, Haapakangas sanoo.

”Hauskaa on se, että sitten kun tulin Ylelle töihin, niin heitähän on vielä siellä. Saattaa olla, että joku **Teppo Nättilä** tai **Josper Knutas** tulee yhtäkkiä vastaan, ja sitä ajattelee, että tsiisus, siinä se tuokin nyt menee. Koitan parhaani mukaan pölliä vaikutteita tyypeiltä, jotka olivat kovia silloin, kun olin vaikutuksille altteimmassa iässä.”

Haapakankaan mukaan kirjanpitäjän hommissa ja radiotyössä on paljon samaa.

”Molemmat ovat työtä. On tehtäväkenttä ja annettu tehtävä. Työyhteisö, jossa pitää liikkua, seurata ohjeistusta, lakeja ja normeja, pitää koittaa selvittää asioita ja jäsentää niitä päässään”, hän aloittaa.

”Molemmissa on deadline ja työ on arvioitavissa. Kahvia juuaan kauheita määriä toimistolla ja yrittään yhdessä miettiä asioita. Eri tuote, mutta samantainen liukuhihna. Olen ollut niin paljon vaikkapa insinööri- ja duunaritaustaisten ihmisten kanssa tekemisissä, samoin konttorihenkilökunnan ja konsultointi-ihmisten, että näen asioita heidän näkökulmastaan, ja tiedän mitkä asiat heitä kiinnostavat. Olen kuullut hirveästi juttuja, ja jotkut ovat jääneet mieleenkin. Niistä on hauska ammentaa.”

Haapakangas sanoo saavansa paljon palautetta ohjelmistaan, enimmäkseen positiivista. Mikä muu häntä ajaa eteenpäin?

”Halusin vain tienata tällä leipäni ja todistaa ehkä itselleni, että se on mahdollista. Että en heittänyt ekonomin uraani menemään”, Haapakangas sanoo.

”Ja toki sitä haluaa toteuttaa itseään, varsinkin kun jotkut tykkäävät siitä, miten teen. Teen lisää ja koetan saada lisää vastuuta radion sisällä. Jääkiekossa on neloskentän laituri, onhan hän joukkueen osa. Mutta kyllä se varmaan miettii, että olisi kiva päästä edes kakkoskenttään, niin pääsisi ehkä ylivoimallakin jälle. Minulla on ollut ihan tervettä kunnianhimoa.”

Elämä ei ole ollut suoraan ammuttu nuoli Raahesta Yle Radio Suomeen, Haapakangas korostaa, ja hyvä niin.

”Sellaisella matkalla ei ehkä olisi jäänyt samalla lailla mieleen asioita”, hän sanoo.

”ZZ Topilla on biisi *I'm Bad, I'm Nationwide*. Yle Radio Suomi on sekin iso, paha ja maanlaajuinen. Olen asunut eri puolilla ja käynyt monessa suunnassa. Tykkään Suomen maantieteestä ja suomalaisesta meiningistä.” ●

Oppilaitokset: Alanvaihtajia on paljon

Journalismia opettavissa oppilaitoksissa on huomattu, että toimittajaksi pyrkii paljon alanvaihtajia.

Laajasalon opiston opintolinjavastaava **Erika Panttila** kertoo, että tänäkin syksynä aloittaneista opiskelijoista alanvaihtajia on jopa kolmannes. Määrä on pysynyt viime vuodet kutakuinkin samana.

”Meillä on aina ollut alanvaihtajia paljon. Hyvin suurella osalla on tänne tullessaan jo korkeakoulutasoinen ammattitutkinto muulta alalta.”

Helsingiläisen HEO kansanopiston medialinjan linjanjohtaja **Raimo Ahonen** sanoo, että noin viidennes kansanopiston opinnot aloittavista on alanvaihtajia.

Sen lisäksi on opiskelijoita, jotka jo toimivat tai työskentelevät media- tai viestintäalalla, esimerkiksi somettajia, tubettajia, tiedottajia ja markkinointiasistentteja.

”Molempien opiskelijaryhmien aikaisempi työelämässä hankittu osaaminen vauhdittaa myös opintojen jälkeen alan töihin pääsyä”, Ahonen sanoo.

”Heillä on selkeät tavoitteet tulevan ammatin suhteen ja he ovat erittäin motivoituneita opinnoissaan.”

Sirpa Luntinen Turun Paasikivi-opiston journalismin opintolinjalta kertoo, että opiskelijat käyttävät vuoden mittaista linjaa ennemminkin valmistavina opintoina hakeakseen myöhemmin muualle alaa opiskelemaan.

”Iso osa heistä myös pääsee jatkamaan opintojaan muualla”, hän sanoo.

Opisto ei niinkään houkuta alanvaihtajia, joskin välivuotta aiemmista töistä tai opinnoista pitäneitä Paasikivi-opistoon hakeutuu ”jonkin verran”, Luntinen kertoo.

Helsingiläisessä ammattikorkeakoulussa Haaga-Heliassa syksyllä aloittavista 48 opiskelijasta kahdeksan on ilmoittanut aiemmasta korkeakoulututkinnosta. Hakijoista ”ei-ensikertalaisia” on 13, mutta tämä ei sinänsä kerro sitä, onko hakijalla valmista korkeakoulututkintoa muualta, sanoo suunnittelija **Hanna Maunuksela** Haaga-Helian hakupalveluista.

Tampereen yliopiston journalistiikan lehtori **Marko Ala-Fossi** huomauttaa, että yliopiston opinnot on rakennettu niin, että journalismin maisteriopiskelijoissa on lähes automaattisesti mukana kandidaatin tutkinnon muulta alalta tehtäviä. Syksyllä aloittaneista kymmenestä maisteriopiskelijasta yhdellä on valmis maisterintutkinto muulta alalta ja muutamalla toisen alan kandin paperit.

Journalistiikan 36 aloittaneesta kandidiopiskelijasta 19 valitaan ylioppilastodistuksen perusteella. Valintakokeen perusteella valittavaan 17 opiskelijaa mahtuu joka vuosi alanvaihtajia.

Manu Haapalainen

Iltalehti aloittaa

TUTKIVAN JOURNALISMIN KOULUTUSOHJELMAN

REKRY

Sinustako seuraava tutkiva journalisti Suomen suurimpaan uutismediaan?

Ilman meitä suomalaisilta jäisi moni asia tietämättä, kokematta, tuntematta ja keskustelematta. Olemme oikeudenmukaisuuden puolella ja nostamme väsymättä esiin epäkohtia. Tavoitteenamme on, että suomalainen journalismi kertoisi enemmän asioista, joista joku haluaa vaieta.

Iltalehti on Suomen suosituin ja vaikuttavin media, jonka kanssa ihmiset haluavat elää ja jota ilman he eivät tule toimeen.

Haluatko kirjoittaa Iltalehden tarinaa eteenpäin kanssamme? Hae mukaan ainutlaatuiseen tutkivan journalismin koulutusohjelmaan, jonka kautta voit edetä aina suomalaisen journalismin huipulle.

Lue lisää: almamedia.fi/tyopaikat/avoimet-tyopaikat/

””

Suomalaisilla on oikeus tietää, mitä yhteiskunnassa tapahtuu, ja mihin meidän yhteisiä rahojamme käytetään.

Marko-Oskari Lehtonen,
Iltalehden monimedia-
toimittaja ja mentori

””

Yksi kysymys voi paljastaa kaiken.

Susanne Päivärinta,
Iltalehden erikoistoimittaja,
juontaja ja mentori

””

Tutkiva journalismi ei ole mystistä salatiedettä, vaan perusteellista, sitkeää toimitustyötä.

Juha Ristamäki, Iltalehden
yhteiskuntatoimituksen
esihenkilö ja mentori

””

Moni kova uutinen löytyy julkisista asiakirjoista. Pitää osata vain pysähtyä sopivassa kohdassa.

Jarno Liski,
Iltalehden monimedia-
toimittaja ja mentori

Journalismia vai markkinointia? Toimittaja maksatti jutun haastateltavalla, pr-firma yritti kaupata oligarkkia puolustavaa juttua journalismina.

Hertta-Mari Kaukonen, teksti • Jukka Peltosaari, kuvitus

Oululainen yrittäjä **Satu Lapinlampi** sai huhtikuussa puhelun sisältömarkkinointiyritys Content Housen mainosmyyjältä.

”Myyjä tarjosi juttutilaa *Ilta-Sanomista* ja kauppasi sitä nimenomaan journalistisena sisältönä.

Koska olen työskennellyt aikaisemmin toimittajana, se särähti korvaan. Sanoin, että se ei voi olla journalistista sisältöä, jos siitä maksetaan”, Lapinlampi sanoo.

Lapinlampi kertoi asiasta Twitterissä, minkä jälkeen Content Housen toimitusjohtaja otti yhteyttä Lapinlampeen ja pahoitteli tapahtunutta.

Ilta-Sanomien päätoimittaja **Johanna Lahti** kuuli tapauksesta ja vakuuttaa, että kyseessä ei ole lehden yleinen toimintatapa. Hänen tietoonsa on tullut vain kaksi tapausta, joissa *Ilta-Sanomiin* on myyty ilmoitustilaa journalismina.

”Kaupallista sisältöä ei saa millään muotoa myydä journalistisena sisältönä. Eikä pidä esitetyä *Ilta-Sanomien* edustajaksi, sillä kyseessä ovat mediamyynnin ulkoiset kumppanit”, hän sanoo.

Lahti kertoo, että Sanomien mediamyynti käy parin kuukauden välein läpi pelisäännöt käyttämiensä markkinointifirmojen kanssa. Virheiden jälkeen voimassa olevat säännöt on käyty uudelleen läpi.

”Ihan keskeistä on tunnistettavuus”, Viestinnän eettisen neuvottelukunnan puheenjohtaja **Päivi Sihvola** sanoo vertaillen journalismia ja maksettua sisältöä.

Viestinnän eettinen neuvottelukunta ottaa kan-

taa muun muassa viestintämateriaalien ja maksettujen mediasisältöjen eettisiin kysymyksiin. Sihvola pitää erityisen tärkeänä rajanvetoa markkinoinnin ja journalismin välillä.

Vaikka journalisti kuinka ajattelee, että juttu olisi ollut samanlainen joka tapauksessa, lukijan pitää silti aina tietää maksaja.

Päivi Sihvola, Viestinnän eettisen neuvottelukunnan puheenjohtaja

Sisältömarkkinoinnille on tyypillistä, että pelkästään tekstiä lukemalla ei välttämättä tunnista, onko kyse journalismista vai markkinoinnista. Sen takia natiivimainontaa hyödyntävässä sisällössä pitää lukea ”mainos” tai ”ilmoitus”, sillä piilomainonta on kiellettyä.

Sihvola on itsekin tehnyt sekä markkinointia, viestintää että journalismia, sillä hän on toiminut muun muassa *Vihreän Langan* päätoimittajana, Ilmarisen markkinointijohtajana ja ympäristöministeriön viestintäjohtajana.

”Markkinoinnissa on havaittu, että ostajia kiinnostavat yhä enemmän journalistisella tavalla käsitellyt aineistot”, Sihvola sanoo.

Tämä tarkoittaa sisältömarkkinointia, jossa ei ole suoria mainosväittämiä, vaan tarinallinen muoto. Ongelmia tulee, jos mainonnan ja journalismin raja häilyy.

”Harmaalla alueella olevat tapaukset työllistävät Viestinnän eettisen neuvottelukunnan lisäksi niin Mainonnan eettistä neuvostoa, Julkisen sanan neuvostoa kuin Kilpailu- ja kuluttajavirastoakin”, Sihvola sanoo.

PÄÄKAUPUNKISEUDULLA ASUVA FREELANCER sai helmikuussa englanninkielisen sähköpostin. Hän luuli ensin, että yhteyttä ottanut saksalaisyritys halusi tilata häneltä artikkelin.

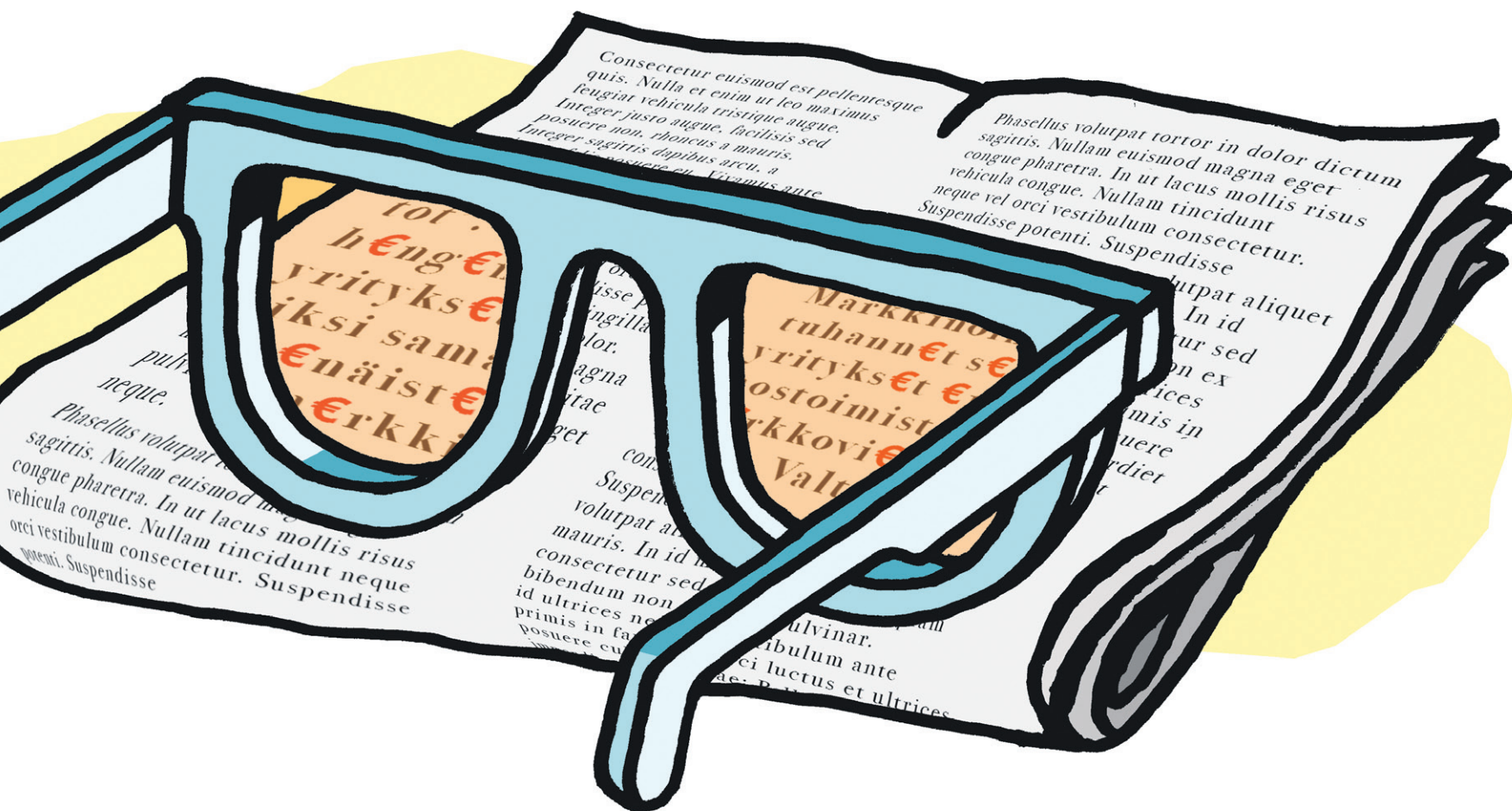
Artikkeli oli kuitenkin viestin mukaan jo kirjoitettu. Freelancerin olisi pitänyt maksua vastaan tarjota valmista englanninkielistä tekstiä lehtiin.

Tarjouksen takana oli sähköpostin mukaan saksalaisen pr-toimiston viestinvälittäjä.

”Hän kirjoitti, että kerro hintasi. Rahaa olisi siis ollut tarjolla, ja yhteistyö olisi jatkunut ensimmäisen artikkelin jälkeenkin. Kieltäydyin, koska en halunnut menettää riippumattomuuttani”, tarjouksen saanut freelancer kertoo.

Pr-toimiston lähettämä teksti, jota freelancerin olisi pitänyt tarjota, liittyi venäläisligarkkiin.

Vaasalainen ilmaisjakelulehti *Mega* julkaisi viime syyskuussa verkkosivuillaan artikkelin otsikolla *The Russians are coming and not leaving*. Se käsitteli venäläistä oligarkkia **Oleg Deripaskaa** kriittiseen sävyyn.

Nyt freelancerin olisi pitänyt saada mediaan läpi Megan juttua kritisoi ja Deripaskaa puolustava teksti.

Tarjoussähköpostissa listattiin neljä kotimaista uutissivustoa, joille tekstiä olisi pitänyt tarjota: helsinkitimes.fi, dailyfinland.fi, finlandtoday.fi ja kettujulkaisut.fi.

Journalisti tarkasti, ettei artikkelia ole tarjottu niille, joten freelancerit eivät siis näytä tarttuneen yhteistyötarjoukseen.

MAKSULLISEN SISÄLLÖN JA JOURNALISMIN raja voi olla epäselvä myös toimittajalle.

Pitkään toimittajana työskennellyt freelancer kertoi alan keskusteluryhmässä, että on maksattanut juttunsa sen kohteella.

Toimittaja kertoi ryhmässä halunneensa kirjoittaa pienlehteen erästä yrityksestä. Lehdellä ei ollut freebudjettia, joten toimittaja kertoi ehdottaneensa, että yritys maksaisi hänen kirjoituspalkkionsa.

Näin toimittiin. Toimittajan mukaan hän kirjoitti jutun aivan samoin kuin silloin, jos raha olisi tullut lehdeltä eikä yritykseltä. Hänen mielestään juttu ei ollut maksettu mainos, vaan se oli

tuotettu journalistisesti.

Journalistin ohjeiden mukaan journalistin ei pidä vaatia tai vastaanottaa etuja, jotka voivat vaarantaa riippumattomuuden tai ammattietiikan. Toimittajan mielestä rahapalkkio ei ollut etu, joka vaarantaisi riippumattomuuden.

Toimittaja ei halua kommentoida tapausta Journalistille.

Sihvolan mielestä kyseessä on hyvä esimerkki tunnistettavuudesta. Lukija ei voi tietää, kenen näkökulmasta ja kenen rahoilla juttu on tehty, jos sitä ei ole kerrottu.

Sama ongelma voi koskea sekä toimittajan että mainostoimiston kirjoittamaa materiaalia. Ongelma ei poistu myöskään sillä, että aloite rahalliseen yhteistyöhön on tullut toimittajalta itseltään.

"Vaikka journalisti kuinka ajattelee, että juttu olisi ollut samanlainen joka tapauksessa, lukijan pitää silti aina tietää maksaja", Sihvola sanoo.

Sihvola kehottaa muistamaan, että journalismi perustuu luottamukseen.

"Tärkein toimittajan omaisuus on luotettavuus. Kuka lähtee mukaan epämääräiseen vaikuttamistyöhön, voi menettää sen", Sihvola sanoo. ●

Mitä, meetsä jeesuskanavalle töihin? Iltalehdessä 30 vuotta työskennellyt vasemmistoliberaali Tommi Parkkonen on nyt konservatiivisen Alfa-tv:n politiikkatykky.

Nina Erho, teksti • Juuso Westerlund, kuva

eilen: lopetin työt iltalehdessä ja sain koronarokotteen. #keskiviikko
Kun Iltalehdessä 30 vuotta työskennellyt politiikan toimittaja **Tommi Parkkonen** kertoi urautisensa Twitterissä 22. huhtikuuta, twiitti keräsi nopeasti ketjun äimistyneitä, harmittelevia ja kannustavia kommentteja. Niitä kirjoittivat niin journalistikollegat, poliitikot kuin yleisön edustajat.

Perjantaina 13. elokuuta Alfa-tv esitti ensimmäisen jakson uudesta politiikan ajan-kohtaisohjelmasta, *Viikon Parkkosesta*. Jos kanavan pitkään suunnittelemaat omat uutiset tänä syksynä alkavat, Parkkonen ryhtyy myös niiden politiikan toimittajaksi.

Se, että Parkkonen ei enää työskentele Iltalehdessä, oli yllättävää. Se, että hän aloitti Alfalla, oli yllättävää.

Alfa-tv on kotimainen kaupallinen tv-kanava, joka on kertonut kunnioittavansa ohjelmatoiminnassaan ”perinteisiä arvoja”. Sen omistaa Brilliance Communications Oy, jonka taustalla on Keravalla toimiva kristillinen medialähetysjärjestö IRR-tv.

Kesällä Brilliance Communicationsin omistajiksi ryhtyivät sen osakekannessa muun muassa Liike Nytin kansanedustajan **Harry Harkimon** ja kokoomuksen entisen kansanedustajan **Eero Lehten** yritykset, yrittäjät **Heikki Salmela**, **Joni Nelimarkka** ja **Toivo Sukari** sekä Keskisuomalainen-konserni, jonka julkaisema *Keskisuomalainen* on entinen keskustan pää-äänenkannattaja.

Kanavan katsojista vain noin viidennes on Uudeltamaalta.

Tommi Parkkonen twiittailee rakkaudella Helsingistä ja puhuu kaupunkiasumisen puolesta. Hän kieltää kuuluvansa kirkkoon. Häntä on kuvailtu vasemmistoliberaaliksi, ja hän on on tunnettu kriittisyydestään keskustaa kohtaan.

Iltalehdessä kivaa oli nimenomaan se, että hölmömmäläkin kolumnilla oli mahdollisuus saada miljoona lukijaa.

Tommi Parkkonen, Alfa-tv:n toimittaja

Vuonna 2017 *Iltalehti* kertoi Parkkosen jopa saaneen yksilöidyt julkiset haukut keskustan silloiselta pääministeriltä **Juha Sipilältä**, jonka mielestä yksi syy puolueen kannatuksen laskuun oli median hänestä muodostama kielteinen, jopa virheellinen kuva.

KUN PARKKOSELTA KYSYY, MITEN hän mahtuu konservatiivis-oikeistolais-uskonnolliselle kanavalle, hän alkaa puolustaa sitä – ja taval- laan myös itseään. Alfa-ohjelmakartasta uskonnollista ohjelmaa on kolme prosenttia – ja näyttäähän Ylekin jumalanpalveluksia, Parkkonen muistuttaa.

”Olen jopa omassa kaveripiirissäni törmännyt näihin ennakkoluuloihin, että mitä, meetsä jeesuskanavalle töihin? Mutta yhdessäkään Alfa-palaverissa ei ole puhuttu uskonnollisuudesta tai sen osuudesta ohjelmiin yhtään mitään”, Parkkonen sanoo.

Parkkosen mielestä ristiriita Alfa-tv:n imagon ja hänen imagonsa välillä on jotenkin huvittava ja tyypillistä hänelle, ikuiselle vastarannan kiiskelle.

Alfalle häntä kuulemma pyydettiin jo viime vuonna, hänen ollessaan vielä *Iltalehdessä*. Vaikka ajatus vaihtelusta ”vielä ennen sydänkohtausta tai yhä kauemmas karkaavaa eläkettä” tuntui viisikymppisestä houkuttelevalta, silloin vastaus oli ei.

Kun ”tiet keväällä *Iltalehden* kanssa erkanivat”, vastaus oli kyllä.

TOIMITTAJA JA MEDIATUTKIJA PASI KIVIOJA epäili taannoin *Suomen Kuvalehdessä* omien uutisten olevan Alfa-tv:lle mahdollon temppe, jossa sen edeltäjä Suomi-tv ja *Nelosen uutiset* jo epäonnistuivat. Kivioja ei myöskään usko, että Alfa-ohjelmistoonsa noukkimilla, muiden jo hylkäämillä *Miss Suomi -kisojen* ja *Syksen sävelen* kaltaisilla ohjelmilla voisi pärjätä, koska yhtenäiskulttuurin aika meni jo.

Parkkonen suostui Alfalle muun muassa siksi, että mediatalo Keskisuomalainen investoi siihen. Se toi kanavalle ”uskottavaa omistajuutta.” Rahassa Keskisuomalaisen sijoitus tosin on vain 150 000 euroa eli prosentin luokkaa yhtiön laskemasta oman pääoman noin 15 miljoonan euron arvostuksesta, jos sen käynnissä oleva osakeanti toteutuu täysimääräisenä.

Tommi Parkkonen ei tykkää puvuista, mutta "sen verran musta on tullut konservatiivi, että pikkutakkia pidän". Hänen tavaramerkkinsä ovat kuvalliset t-paidat. Pressiklubista toivottiin kerran, ettei hän pitäisi lähetyksessä vähäpukeisten naisten kuvilla varustettuja paitoja. Viimeisimpiä hankintoja on kuulemma Fox News -paita.

Kanavan kunnianhimoinen tavoite on laajentaa kristillistä imagoaan yleis- ja ajankohdaiskanavaksi, ja sellaisessa Parkkosesta on "aika nastaa" olla mukana.

Hänen mielestään Alfa-tv:llä on mahdollisuus menestyä, koska "merkittävä osa suomalaisista asuu muualla kuin pääkaupunkiseudulla ja merkittävä osa on konservatiivisia".

Kun Parkkonen teki kesäkuussa Alfalle

kuntavaalitentin **Sanna Ukkolan** kanssa, yleisöltä tuli kiitosta siitä, että vieraille jäi kerrankin aikaa puhua.

45 minuuttia kestävässä *Viikon Parkkosessa* vieraita on yhdestä kolmeen. Parkkonen lupaa, ettei "hidas televisio" tarkoita vieraan omakehu-monologia.

"Kriittinen ote jatkuu, vaikka totta kai formaatti vaikuttaa sisältöön. Nyt en kirjoita

enää muka-nokkelia näkökulmia *Iltalehteen*, nyt keskustelen televisiossa. Se on vuorovai-
kutusta. Näkökulmathan ovat toimittajien
lempitavaraa, koska vastapuoli ei pääse puolustamaan itseään."

Myöskään Alfa-tv:n omistajiin kuuluva, kanavalla omaa *Hjallis-Lisää rahaa!* -ohjelmaansa vetävä kansanedustaja Harry Harkimo ei kuulemma jatkossa-

kaan säästy Parkkosen kritiikiltä, ”jos sanoo jotain tyhmää”. Parkkosen mielestä Harkimon ohjelmatyö ei uhkaa kanavan journalismia niin kauan kuin tämä ei puutu kanavan muuhun sisältöön. Harkimon ohjelma oli kanavalaisena startup-yrityksenä.

”Vastakkainen järjestys ei näyttäisi niin hyvältä”, Parkkonen sanoo.

PARKKONEN SAA ALFALTA VÄHEMMÄN palkkaa kuin *Ilta-lehdestä*, mutta ”ei merkittävästi vähemmän”, ja hän uskoo tilanteen korjaantuvan. Hän sanoo ajattelevansa Alfaa eräänlaisena startup-yrityksenä.

Uuden työnantajan leivissä Parkkonen pääsee tekemään televisiota, mistä on aikaisa aamuja lukuun ottamatta aina nauttinut. Parkkonen on aiemmin ollut toimittajana *Huomenta Suomessa*, juontajana *Ilta-lehden* ja MTV:n *Lööpin takana* -ohjelmassa sekä kommentaattorina MTV:n *Pöllöraadissa* ja Ylen *Pressiklubissa*.

Ensimmäiset kokemukset Alfaalta ovat ”rentoja ja vapaata”. Parkkonen sai itse suunnitella ohjelmansa konseptin, sisällön ja nimen, joka oli kuulemma alun perin vitsi.

Toisaalta itsenäisyys tarkoittaa stressiä.

Viikon Parkkosella ei ole taustatoimittajaa tai -tiimiä, vaan toimittaja kutsuu vieraansa itse. Yhden miehen suora ajankohtaisohjelma pystyy reagoimaan nopeasti esimerkiksi riitaan eduskunnan kyselytunnilla. Toisaalta, mitä pidemmälle vieraiden pyytäminen venyy, sitä hankalampi heitä on houkutella. *Viikon Parkkosen* suorat lähetykset tehdään pääsääntöisesti Alfa-studiolla Keravalla perjantaina kello 19.30.

Alfalla Parkkosen kollegoja ovat Ylestä vuonna 2019 *Sannikka & Ukkola* -ohjelman lakauttamisen jälkeen irtisanoutunut **Sanna Ukkola** ja *Talouselämästä* vuonna 2020 eläkkeelle jäänyt **Matti Virtanen**. Ilkeästi ajatellen Alfa voisi tulkita keräilevän toimittajia samalla periaatteella kuin ohjelmia: toisten vanhoja. Parkkonen kuitenkin tuntuu aidosti ajattelevan, että heitä yhdistää pitkä kokemus nimenomaan myönteisessä mielessä.

Journalistista päätoimittajaa Alfalla ei toisaiseksi ole, vaan sitä vetää IRR-tv:n perustaja ja kanavan toimitusjohtaja sekä hallituksen puheenjohtaja **Hannu Haukka**. Yle kertoi heinäkuussa Alfa-palkkaavan 15 työntekijää ja rekrytoinnin olevan jo käynnissä. Parkkosen mukaan haussa on myös journalistinen päätoimittaja. *Helsingin Sanomat* kertoi elokuussa, että Alfa aikoo hakea julkisen sanan neuvoston jäsenyyttä. Neuvoston puheenjohtajan **Eero Hyvösen** mukaan Alfa hakemus on saapunut, ja neuvoston kannatusyhdistys käsittelee sen viimeistään seuraavassa sääntömääräisessä kokouksessaan marraskuussa.

PARKKONEN MUKAAN HÄNELLE on *Ilta-lehden* jälkeen tarjottu töitä muualtakin. Niistä ei voi vielä kertoa enempää kuin sen, että osa niistä

liittyy televisioon. Yhteydenottoja tuli myös viestintäpuolelta, jonne hän on luvannut keikkoilla.

Fakta on, että politiikan toimittajana Parkkosen areena on vaihtunut merkittävästi pienempään.

Ilta-lehti tavoittaa nettiyleisöjä mittaavan FIAM-tutkimuksen perusteella viikoittain noin 2,8 miljoonaa lukijaa ja kilpailee Suomen suurimman digitaalisen uutismedian paikasta.

Alfa-tv tavoitti Finnpanelin mukaan viime vuonna viikossa keskimäärin miljoona katsojaa, ja sen katseluosuus oli prosenttien luokkaa. Kanavan ajankohtaisohjelmien, kuten *Sanna Ukkola Liven*, katsojaluvut olivat sen oman ilmoituksen mukaan viime vuonna sadan tuhannen luokkaa per jakso.

”Se on suuri muutos, se on ehdottomasti suuri muutos”, Parkkonen sanoo.

Ilta-lehdessä kivaa oli nimenomaan se, että ”hölmömmälläkin kolumnilla oli mahdollisuus saada miljoona lukijaa”. Lehden palveluksessa Parkkonen sai myös kokea ”Japanin tsunamit, Ukrainat ja Libyat” – ja kerran jopa Monacon formulat.

Ura *Ilta-lehdessä* alkoi kesällä 1990, kun silloinen päätoimittaja **Veli-Antti Savolainen** otti nuoren jyvaskyläläisen ”pystymetsästä rocktoimittajaksi”.

Ura *Ilta-lehdessä* päättyi huhtikuussa 2021.

Parkkonen sanoo, ettei voi eikä halua vielä kommentoida lähtöään *Ilta-lehdestä* julkisesti. Lojaliteettivelvollisuus jatkuu yhtä pitkään kuin palkanmaksu, marraskuulle. Myöskään Parkkosen entinen esihenkilö **Juha Ristamäki** ei halua kommentoida.

Journalistin tietojen mukaan kyse oli irtisanomisesta.

TAUSTAKESKUSTELUJEN PERUSTEELLA *Ilta-lehdestä* lähti huhtikuussa ammattitaitoinen, kokenut, politiikan kenttätöissä viihtynyt ja sieltä uutisia tuottava, hyvin verkostoitunut, teräväkynäinen ja omaääninen politiikan toimittaja, jopa alan tähti. Omapäinen mutta mukava, rento ja avulias kollega.

Rento ja mukava Parkkonen on myös haastattelussa – ja hänellä tosiaan on paljon tuttuja.

Kun media- ja kulttuuriväen suosiman ravintola Rytmin ovi Helsingin Hakaniemessä aukeaa, Parkkonen vaihtaa heti kuulumiset parin kaverin kanssa, joita kuulemma tapaa muutoinkin säännöllisesti siellä. Haastattelun aikana hän moikkaa sisään tulevaa ministerin erityisavustajaa.

Parkkosen mielestä hänen menestystekijöitään politiikan toimittajana on kyky tulla hyvin toimeen niidenkin kanssa, joita hän haukkuu kirjoituksissaan. Toinen puoli omaa kuvaa on se vastarannan kiiski, joka vastoin kaikkien odotuksia on nyt töissä Alfalla.

Parkkonen sanoo olleensa ärsyttävä näsäviisastelija jo koulussa. Armeijaan aukto-

riteettivastainen Parkkonen ei lonkkavian takia päätenyt. Hän sanoo, että auktoriteettivastaisuus ja itsepäisyys tekevät hänestä ajoittain ”aivan sietämättömän alaisen”.

Twitterissä Parkkonen kommentoi aktiivisesti ”rakkaan ex-vaimonsa” varoituksista huolimatta eikä kadu. Niinpä häntä syytetään Oulun käräjäoikeudessa entisen kaupunginvaltuutetun **Junes Lokan** kunnianloukkaamisesta.

Toimittajana Parkkonen on mielestään ”vanhan kansan tekijä”, joka tarttuu juttuvinkkiin vaikka yhdeltätoista illalla, mutta vaatii vastalahjaksi vapautta.

Ilta-lehdessä sitä kuulemma oli enemmän osan aikaa.

Alfa-tv hyllytti vuonna 2019 jakson *Kansan kesken* -ohjelmasta, jossa keskustelu kääntyi yhtenä vieraana olleen mallin sukupuolenkorjausprosessiin. Ohjelman juontaja **Heidi Pakarinen** lähti.

Mitä tekee Tommi Parkkonen, jos sanelua alkaa tulla?

”En mä sellaiseen tyydy ja sopeudu.”

”Mutta ei mulla ole mitään syytä uskoa, että Alfalla niin kävisi.” ●

Tommi Parkkonen

- Alfa-tv:n juontaja ja toimittaja elokuusta 2021.
- *Ilta-lehdessä* toimittajana 1990–2021. Viimeksi politiikan toimittaja, aiemmin muun muassa musiikkitoimittaja, uutistoimittaja, viikonvaihdeliitteen toimittaja ja toimitussihteeri.
- Koulutukseltaan ylioppilas. Lisäksi journalismin opintoja Alkio-opistossa.
- Syntynyt Jyväskylässä 1970. Kirjoitti lukiolaisena musiikkijuttuja *Rumbaan* ja Jyväskylän *City*-lehteen. Radio Jyväskylän juontaja 1988–1990. Muutti vuonna 1990 Helsinkiin töihin Ylen Radiomafiaan ja *Ilta-lehteen*, molempiin musiikkitoimittajaksi.
- Televisiossa muun muassa MTV3:n *Purjehduskoulu*-sarjan käsikirjoittaja, MTV:n *Lööpin takana* -ohjelman juontaja sekä vieraileva politiikan kommentaattori.
- Harrastanut veneilyä ja lentämistä.
- Aikuisen pojan isä.

A.R. Winterin Muistosäätiön vuoden 2021 apurahat opintomatkoihin

Säätiö jakaa yhteensä enintään 2500 euroa apurahoina ulkomaille tehtävää opintomatkaa varten enintään neljälle suomen- tai ruotsinkieliselle toimittajalle. Hakemukset pyydetään lähettämään **29.10.2021** mennessä. Hakemukseen tulee liittää selvitys matkasuunnitelmasta ja apurahan hakijan aikaisemmasta toiminnasta.

A.R. Winterin Muistosäätiö sr, hallitus

c/o Niilo Järkäs

Pispalan valtatie 96 A

33270 TAMPERE

tai sähköpostitse otsikolla: "APURAHA / A.R. Winterin Muistosäätiö", osoitteeseen niilo.jarкас@gmail.com

Tutkitun tiedon
teemavuosi
2021

SUOMEN
AKATEMIA

**Löydä kauttamme
tutkitun tiedon
asiantuntija juttuusi**

Etsi Xpertti

www.etsixpertti.fi

Palveluksessasi yliopistot,
tutkimuslaitokset ja
ammattikorkeakouluja

HALUATKO JSN:N JOURNALISTIJÄSENEKSI?

Journalistiliitto hakee ehdokkaita Julkisen sanan neuvoston varsinaiseksi jäseneksi ja hänen varajäsenekseen kolmivuotiskaudelle 2022–2024.

Ehdokkaiden tulee olla liiton jäseniä sekä perehtyneitä ammattietikkaan ja Journalistin ohjeisiin. Valinnoissa painotetaan koko neuvoston monipuolista ja tasapainoista kokoonpanoa.

Lähetä vapaamuotoinen hakemus **4.10. kello 12.00** mennessä Journalistiliittoon.

Postiosoite:
SJL / Salla Nazarenko
PL 252, 00531 Helsinki
Sähköposti:
salla.nazarenko@journalistiliitto.fi
Lisätietoja: 044 972 9791

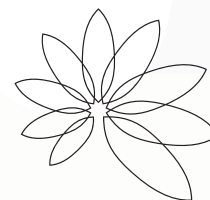

TOIMITTAJA- STIPENDIT

Helsingin Sanomain Säätiön stipendit keskivaiheella uraansa oleville toimittajille ovat haettavissa.

Stipendit myönnetään ulkomailla tapahtuviin jatko-opintoihin lukuvuodeksi 2022–2023.
Hakuaika päättyy 10.10.2021.

www.hssaatio.fi
www.stipendiblogi.fi

HELSINGIN
SANOMAIN
SÄÄTIÖ

Helsingin Sanomain Säätiö on yksityinen, yleishyödyllinen säätiö. Sen tehtävänä on suomalaisen median ja laatujournalismin tulevaisuuden turvaaminen ja sananvapauden tukeminen. Säätiö jakaa apurahoja viestintäalan tutkimukseen ja koulutukseen sekä alan kilpailuihin. Helsingin Sanomain Säätiö ylläpitää Päivälehdien arkistoa ja Päivälehdien museota.

Media-ala kritisoi rankasti julkisuusperiaatteen toteutumista Suomessa

Marja Honkonen, teksti ● Heli Saarela, kuva

Toimitukset joutuvat odottamaan tietoja ja saavat ne osin hankalasti käsiteltävässä muodossa. Jos tietopyyntö päättyy oikeuteen, prosessi on juttujen tekemisen kannalta tolkuttoman hidas.

Näillä perusteilla Tutkivan journalistien yhdistys, Julkisen sanan neuvosto, Oikeustoimittajat, Poliitikantoimittajat sekä Journalistiliitto katsovat, ettei julkisuusperiaate toteudu viranomaisten toiminnassa riittävällä tavalla. Samaa mieltä ovat STT, Yleisradio, MTV ja Alma Media.

Asia käy ilmi järjestöjen ja mediayhtiöiden antamista lausunnoista julkisuuslain uudistamiseen liittyen. Oikeusministeriö pyysi kesällä media-alan toimijoiden näkemyksiä julkisuusperiaatteen toteutumisesta.

Oikeusministeriön lausuntopyyntöön vastasi 13 alan järjestöä ja yhtiötä. Niistä vain Medialiiton ja siihen kuuluvan Uutismedian liiton mielestä julkisuusperiaate toteutuu viranomaistoiminnassa pääsääntöisesti hyvin. Myös ne kuitenkin huomauttavat, että tiedotusvälineet kohtaavat ongelmia tiedonhankinnassaan suhteellisen usein.

Lausunnon antaneiden mukaan viranomaiset tuntevat nykyistä julkisuuslakia huonosti ja noudattavat sitä usein vastentahtoisesti. Esimerkiksi STT:n mukaan tämä häiritsee uutistystyötä jatkuvasti.

”Kyse ei ole yksittäistapauksista vaan valittavan yleisestä suhtautumisesta julkiseen keskusteluun, jonka etenkin keskeneräisissä asioissa koetaan häiritsevän viranomaisten työskentelyä. Tietopyyntöjen käsittelyä pidetään usein myös ylimääräisenä työnä, joka sekin häiritsee viranomaisen varsinaisten tehtävien hoitamista”, STT:n lausunnossa todetaan.

Nykyinen laki myös kannustaa epävarmoissa tapauksissa enemmän salaamaan kuin antamaan tiedot. Julkisten tietojen salaamisesta ei tule viranomaiselle juuri seurauksia. Sen sijaan salaisien tietojen luovuttamisesta voi seurata rangaistus. Tämä voi johtaa siihen, että tietoja salataan ”varmuuden vuoksi”.

”Ensinnäkin annetaan epävirallinen kieltopäätös, jota perustellaan yhdellä asialla. Myöhemmin erikseen pyydettyä annettavassa virallisessa päätöksessä on lisäperusteita ja mahdollisesti vielä hallinto-oikeuteen tuodaan uusia. Tämä viittaa huonoon hallinnolliseen käytäntöön: ensin päätetään salata, sitten mietitään perusteet”, Journalistiliiton lausunnossa sanotaan.

Oikeusministeriö aikoo uudistaa vanhentunutta julkisuuslakia. Media-alan toimijat pitävät lain mukaisen julkisuusperiaatteen toteutumisen pahimpana esteenä viranomaisten hitautta asiakirjojen toimittamisessa.

JOURNALISTITIEN TYÖN KANNALTA erityinen ongelma on tietojen saamisen hitaus. Silloin niiden uutisarvo ehtii haihtua. STT:n mukaan osa viranomaisista käyttää tätä julkisuudenhallintakeinona.

”Esimerkiksi VNK:n [valtioneuvoston kanslian] vakiintunut käytäntö on antaa julkisetkin asiakirjat yleensä tasan kaksi viikkoa tietopyynnöstä, vaikka laki ohjeistaa toimimaan tiedon antamisessa viivytyksettä. Monet päivittäisuutisoinnissa tarvittavat tiedot olisivat suoraan käsillä ja annettavissa ja voivat jo parissa viikossa menettää yhteiskunnallisen merkityksensä”, STT:n lausunnossa sanotaan.

Joskus tiedot halutaan luovuttaa vain hankalasti käsiteltävässä muodossa.

”Viranomaiset ovat toisinaan haluttomia luovuttamaan aineistoja pyydettyssä muodossa (jopa asiakirjan alkuperäismuodossa, esim. excel) ja ovat sen sijaan ryhtyneet esimerkiksi tulostamaan aineistoja ja skannaamaan niitä uudelleen pdf-muotoon tehden aineistojen hyödyntämistä huomattavan hankalaa”, Tutkivien journalistien yhdistyksen lausunnossa sanotaan.

E erityisen pitkäksi prosessi venyy, jos tietojen julkisuudesta riidellään oikeudessa. Kielteisestä vastauksesta valittaminen vie jo itsessään työaikaa, eikä edes oikeusvoitto takaa, että tiedot saataisiin nopeasti.

”Eräissä tapauksissa törmäsimme siihen, ettei viranomainen halunnut antaa tietoja,

vaikka KHO oli julkisuusasian meille voittoisesti ratkaissut. Tila kesti kuukausia ennen kuin viranomainen viimein taipui”, MTV:n lausunnossa sanotaan.

Media-alan toimijat muuttaisivat julkisuuslakia esimerkiksi siten, että tietojen perusteettomasta salaamisesta seuraisi sanktio ja että salassapitosäännökset olisivat nykyistä selkeämmät. Ne kannattavat myös lain laajentamista koskemaan julkisten varojen käyttöä ja päätöksentekoa julkisomisteisissa yhtiöissä.

JULKISUUSLAKI ON JO YLI 20 VUOTTA VANHA. Oikeusministeriö aikoo uudistaa ja selkiyttää lakia. Lisäksi se selvittää, voiko lakia laajentaa esimerkiksi kuntien omistamiin yhtiöihin.

Ministeriö asetti tammikuussa työryhmän selvittämään, miten julkisuusperiaate toteutuu ja miten julkisuuslakia pitäisi muuttaa. Työryhmän puheenjohtajana toimii hallinto-oikeuden emeritusprofessori **Olli Mäenpää**. Työryhmän toimikausi päättyy kesäkuussa 2023, ja uudistuksen on määrä valmistua ensi hallituskaudella.

Ministeriö pyysi työryhmän työn tueksi lausuntoja media-alan lisäksi myös elinkeinoelämän toimijoilta ja järjestöiltä. Vastanneista Suomen Vesilaitosyhdistys ja VR-Yhtymä ilmoittivat vastustavansa julkisuuslain soveltamisalan laajentamista yhtiöihin, joista valtio tai kunta omistaa enemmistön. ●

KIINNOSTAAKO SAARISELKÄ TAI VIERUMÄKI? HAE VIRKISTYSSSTIPENDIÄ!

Journalistiliiton jäsenten virkistysstipendit lomiin Saariselällä ja Vierumäellä ovat jaossa. Hakuaika päättyy **8.10.2021 klo 16**.

Virkistysstipendi oikeuttaa viikon maksuttomaan oleskeluun Saariselän Tunturimajalla (enintään 30 kpl) tai Vierumäen lomatalossa (enintään 5 kpl) sesongin ulkopuolisina viikkoina.

Tiedustelut: Annamari Schildt, puh. 044 500 0013.
journalistiliitto.fi/jasenpalvelut/virkistys-ja-apu/

REKREATIONSSTIPENDIER

Ansökningstiden går ut **8.10.2021 kl 16**.
Läs journalistiliitto.fi/se

VIERUMÄEN LOMAVIIKOT HAETTAVINA

Journalistiliiton lomahuoneistot Vierumäellä ovat nyt varattavissa joulun – toukokuulle.

Vierumäen Lomahuoneistoja voi varata ajalla **17.12.2021–20.5.2022**. Vaihtopäivä on perjantai. Hakea voi vain kokonaisina viikkoja.

Hakuaika päättyy **1.10.2021 klo 16**. Haku tapahtuu verkkolomakkeella osoitteessa journalistiliitto.fi/jasenpalvelut/liiton-lomapaikat/vierumaki/vierumaen-hakulomake/

Hinnat:
615 euroa/vko ajalla 17.12.2021–22.4.2022
480 euroa/vko ajalla 22.4.–20.5.2022

Varausmaksu on 150 euroa.

Lisätietoa Vierumäen lomatalosta löytyy journalistiliitto.fi

AlfaTV on voimakkaasti kehittyvä suomalainen TV-kanava, joka laajentaa parhaillaan uutis- ja ajankohtaistoimitustaan.

Etsimme monipuolisia TV- ja verkkouutisoinnin osaajia toimitukselliseen ja tekniseen työhön. Oletko toimittaja, uutisankkuri, editoija, graafikko tai muu journalistinen osaaja?

Yhteydenotto viimeistään
24.9.2021: rekry@alfatv.fi

Mediatulo ESA on osa Mediatulo Keskisuomalaisista, joka on vahva suomalainen media-konserni. Tarjoamme mielenkiintoisia tehtäviä eri alojen ammattilaisille. Meillä työskentelee yli 2 000 media-alan ammattilaista erilaisissa tehtävissä. Toimimme noin 50 eri paikkakunnalla ja julkaisemme yli 90 lehti- ja verkkomediaa. Digitaalinen ulkomainontamme tavoittaa viikoittain lähes 2 miljoonaa suomalaista. Lisäksi meillä on radioliiketoimintaa sekä paino-, jakelu-, tutkimus-, digi-, kiinteistö-, markkinointi- ja viestintäliiketoimintaa. Tarjoamme työntekijöillemme mielenkiintoisia urapolkuja ja olemme mukana kehittämässä median uutta tulevaisuutta. Tutustu meihin ja palveluihimme tarkemmin: www.keskisuomalainen.com

TOIMITUSPÄÄLLIKKÖ

Haemme kokenutta journalistia kehittämään arvostettua, yli 120-vuotiasta Päijät-Hämeen maakunta-lehteä Etelä-Suomen Sanomia digitalisoituvassa mediaympäristössä. Odotamme toimituspäälliköltä vahvaa roolia sekä paikallisiin että konsernin yhteisiin uudistushankkeisiin. Lisäksi hän vastaa toimituksen henkilöstöhallinnosta.

Toimituspäällikkö työskentelee Etelä-Suomen Sanomien päätoimittajan alaisuudessa ja tämän varahenkilönä. Työsuhde on vakituinen ja toimipiste sijaitsee Etelä-Suomen Sanomien toimituksessa Lahdessa. Toimituspäällikkö kuuluu Mediatulo ESAn johtoryhmään.

Työssä menestyminen edellyttää soveltuvaa koulutusta, vankkaa kokemusta toimituksen johtamisesta, ennakkoluulotonta näkemystä digitalisoituvan median tulevaisuudesta, motivoivaa asennetta ja hyviä vuorovaikutustaitoja.

Tarjoamme kasvavan mediakonsernin tuen ja edut sekä mukavan työyhteisön runsaan 120 tuhannen asukkaan Lahdessa, joka on Euroopan ympäristöpääkaupunki 2021.

Lisätietoja: päätoimittaja Markus Pirttijoki, p. 040 584 7770 (puhelimitse 13.9. klo 14-16 ja 21.9. klo 12-13) tai sähköpostilla markus.pirttijoki@ess.fi.

Jos kiinnostuit, hae tehtävää **26. 9. mennessä** osoitteessa www.keskisuomalainen.com/rekry

Kaksikymmentä vuotta Joutsan Seudussa työskennellyt Janne Airaksinen lähti tuuraajaksi Ylä-Satakuntaan. "Työkierto" kahden itsenäisen paikallislehden välillä on ainutlaatuinen idea.

Marja Honkonen, teksti • Niina Kivioja, kuvat

Janne Airaksinen (oikealla) kesän viimeinen juttukeikka Ylä-Satakunnassa liittyi paikalliseen, uuteen yritykseen. Parkanolainen yrittäjä Asko Viitasalo esitteli perustamaansa rekkapesulaa.

Pienessä toimituksessa työkiertoa on hankala järjestää, eritoten jos lehti ei kuulu isompaan konserniin. Siksi 20 vuotta *Joutsan Seudun* toimittajana työskennellyt **Janne Airaksinen**, 48, otti työvapaan ja lähti puoleksi vuodeksi toimittajaksi *Ylä-Satakuntaan*

Parkanoon.

”Olin pohtinut, että olisi hauska kokeilla lähteä ympäristöön, josta ei tiedä mitään – että vieläkö sitä pärjäisi”, Airaksinen kertoo.

Sekä *Joutsan Seutu* että *Ylä-Satakunta* ovat itsenäisiä paikallislehtiä.

Ylä-Satakunnan alueella asuu ihmisiä kaksi kertaa enemmän kuin *Joutsan Seudun* levikkialueella, ja yritysten yhteenlaskettu liikevaihto on liki nelinkertainen. Airaksinen kertoo yllättyneensä, miten paljon paikkakuntien vireys vaikuttaa uutisten määrään.

”Juttuaiheita ei tarvitse hakea tai keksiä. Niistä voi poimia parhaat päältä.”

IDEA TYÖKIERROSTA SYNTYI *Ylä-Satakunnan* päätoimittajan **Jukka Huikon** saunassa. Huikko on Airaksisen vanha työpari *Joutsan Seudusta*. Hän oli kutsunut Airaksisen kyläilemään Parkanoon.

Lauteilla puitiin pulmaa: *Ylä-Satakunta* oli jäänyt vaille talvi- ja kesälomien tuuraajaa. Huikko ehdotti Airaksiselle ”työvaihtoa” puoliksi leikillään. Airaksinen innostui.

”Kun saa kokeneen ja valtakunnallisesti palkitun paikallislehtitoimittajan sijaiseksi, se on kova juttu”, Huikko sanoo.

Joutsan Seudun päätoimittajan ja toimitusjohtajan **Markku Parkkosen** oli helppo myöntää työvapaa, koska Airaksiselle oli jo tiedossa toimituk-

selle tuttu tuuraaja. Toisistaan kaukana toimivat lehdet eivät myöskään kilpaile keskenään, ja kaikki osapuolet olivat toisilleen tuttuja.

”Ajattelin, että tämä on kaikille virkistävää vaihtelua”, Parkkonen kertoo.

”Olen aina harmitellut, ettei meillä ole mahdollisuutta työkiertoon kuten isommissa konserneissa.”

Työvaihto kahden itsenäisen lehden välillä on ainutlaatuinen. Uutismedian liitossa ja Paikallislehtien päätoimittajayhdistyksessä ei muisteta vastaavaa järjestelyä. Konsernien sisällä työkiertoa lehdestä toiseen toki tapahtuu.

Paikallislehtien päätoimittajayhdistyksen varapuheenjohtaja, *Loviisan Sanomien* päätoimittaja **Arto Henriksson** pitää ideaa hyvänä.

”Siinä täytyy toki luottaa sekä päätoimittajakollegaani että tulijaan, että ratkaisusta on molemmille hyötyä”, Henriksson sanoo.

AIRAKSINEN MUUTTI PARKANOON maaliskuussa. Hän hankki ensimmäisenä vastaan tulleen ja halvimmman vuokra-asunnon. Kotiinsa 243 kilometrin päähän *Joutsaan* Airaksinen ajoi viikonlopuksi, usein jo perjantaiksi etätöihin. Ajomatkaan tottui nopeasti, hän kertoo.

Paikallislehden juttukeikat ja työ olivat ennestään tuttuja, mutta isompaan toimitukseen meno jännitti vähän etukäteen. Esimerkiksi uuden toimitusjärjestelmän opetteleminen otti aikansa.

”Vasta kesän korvalla tuli hetkiä, jolloin oli muistanut kaikki raksit ja ruksit oikeisiin kohtiin”, Airaksinen kertoo.

Ennen työvaihtoa Airaksinen oli käynyt Parkanossa kahdesti. Tutun työn tekeminen vieraalla paikkakunnalla oli antoisaa.

Toisaalta *Ylä-Satakunnan* sivuilla käsiteltiin

Airaksisen sijaisuuden aikana paljon tuulivoiman rakentamista, aiheetta, jota hän oli seurannut myös *Joutsan Seudussa*. Kokemuksesta oli toimitukselle iso etu, Jukka Huikko sanoo.

”Janne hoiti uutisoinnin todella ammattimaisesti. Tuulivoima on aihe, jossa paikallislehteäkin revitään puolelta toiselle”, Huikko kertoo.

”Jannella on myös kyky luoda todella nopeasti luottamuksellisia suhteita, jopa syväkurkkuja monesta suunnasta. Ehkä hän on tuonut tähänkin organisaatioon sitä oppia.”

ELOKUUN LOPUSSA JANNE AIRAKSINEN palasi vanhaan tehtäväänsä *Joutsan Seudun* toimittajana. Paluu tuntuu hyvältä, vaikka molemmissa työpaikoissa on ollut puolensa.

Airaksinen näki omassa lehdessään jatkossa mieluusti lisää lyhyitä, napakoita uutisia.

”Otsikko ja sadan merkin juttu, se ei muuta tarvitse ja seuraavaan lehteen tulee mielipiteitä ja keskustelua. Mitä enemmän uutisia, sitä parempi.”

Työkiertoa hän suosittelee muillekin.

”20 vuodessa vähän urautuu. Onhan se turvallista, kun tietää etukäteen, mitä mieltä haastateltava on, joskin tylsää. Kyllä itsensä kannattaa repäistä irti tutusta ympäristöstä.” ●

! KIINNOSTAAKO TYÖVAPAA?

Työvapaa on palkaton, eikä työnantajan ole pakko myöntää sitä. Vapaan ehdoista pitää sopia erikseen. Työntekijöitä pitää kuitenkin kohdella tasapuolisesti.

Media-alan työehtosopimuksissa on erilaisia sääntöjä työvapaista. Esimerkiksi lehdistön työehtosopimuksessa määräaikaista journalistisen alan ope- tustehtävää varten annettu palkaton vapaa ei vähennä vuosiloman pituutta.

Työsuhde ja esimerkiksi työntekijän lojaliteettivelvoite ovat voimassa työvapaan aikana. Toisen saman alan työnantajan palvelukseen ei voi mennä, ellei siitä sovi erikseen.

Valtio tukee toisella paikkakunnalla työskentelemistä. Toisella paikkakunnalla olevasta työasunnosta ja työmatkakuluista voi saada tietyin ehdoin verovähennyksiä.

Toimittaja Maarit Lehto (vasemmalla) ja kaupallisten sisältöjen tuottaja lina Vainionpää olivat Janne Airaksisen työkavereita puolen vuoden työvaihdon aikana. Airaksinen kehuu työyhteisön ilmapiiriä. Toimitukseen oli helppo tulla.

Ylä-Satakunta ja Joutsan Seutu

- *Joutsan Seutu* on keski-suomalaisen Luhangan, *Joutsan* ja siihen kuuluvan *Leivonmäen* paikallislehti, joka ilmestyy kerran viikossa. Lehti ilmoittaa levikkikseen 4263. *Joutsan Seudussa* työskentelee neljä työntekijää, joista kolme toimituksessa.
- *Ylä-Satakunta* on Parkanon, Kihniön ja Karvian paikallislehti, joka ilmestyy kerran viikossa. Lehden levikki on 5597 kappaletta (LT 2019). *Ylä-Satakunnassa* työskentelee kahdeksan työntekijää, joista viisi toimituksessa.

I dokumentärpoddar får ljudtekniker nya möjligheter att ge publiken bilder i huvudet

Johan Svenlin, text ● Karl Vilhjálmsson, bild

Ett vapen laddas, två skott smälls av och fönsterglas krossas, sedan ett skärmt samtal till en larmcentral. Ljudeffekterna placerar in lyssnaren i ett uppmärksammat gisslandrama som utspelade sig 2002 i Ebbo, utanför Borgå. I dokumentärpoddar får ljudtekniker nya möjligheter att ge publiken bilder i huvudet

"Vi har ungefär tio sekunder på oss att fånga lyssnaren och en bra kombination är ljudeffekter och en dramatisk replik", säger **Staffan von Martens**, dokumentärproducent på Svenska Yle.

Dokumentären om gisslandramat publicerades i juni och är ett avsnitt i serien Finlandssvenska krimpodden.

Intresset för intrikata mordhistorier och andra kriminalberättelser, berättade i ljud, har svept över världen. Även på Svenska Yles Arena finns ett gediget arkiv av kriminaldokumentärer, i serien *Finlandssvenska krimpodden*, med undertiteln *Verklighetens deckare*.

I augusti kom en tredelad serie om mordet på **Lev Trotskij** och tidigare har modernare fall, som Jollasmordet och bomben i Myrbacka, återberättats i dokumentärform, ibland med inslag av skådespelare som genom dialog för händelser framåt eller fördjupar motiv.

"Ljudeffekterna spelar en väsentlig roll i krimpodden och i andra audiodokumentärer. Det är genom musik och andra ljud-element som spänningen stiger och storyn växer", säger von Martens.

Dokumentärpoddar är, enligt von Martens, en egen genre som skiljer sig från en stor del av det övriga poddutbudet.

"Ja, det finns också en trend med poddar som spelas in hemma eller var som helst och där snacket, inte ljudvärlden, är det viktiga. När vi gör dokumentärpoddar riktar vi oss till en publik som lyssnar intensivt, ofta med hörlurar som har högklassig ljudåtergivning, och därför är det ett krav att ljudkvaliteten är hög."

LJUDEKNIKER HAR FÅTT en ny vår när podden etablerat sig som ett nytt format på mediemarknaden. Den som skapade ljudeffekterna i krimpodden om gisslandramat heter **Jyrki Häyrinen** och har en lång erfarenhet som ljudtekniker.

"Jag kom till Yle på 1989, när reportrarna fortfarande jobbade med bandspelare. Redan då editerade en del reportrar sina inslag själva, men de flesta överlämnade inspelat material till en ljudtekniker", minns Häyrinen.

Mediernas sätt att arbeta har förändrats radikalt under digitaliseringen och Häyrinen ser flera fördelar med utvecklingen.

"Den tekniska utrustningen har blivit lättare att använda, något som underlättat jobbet för journalister. Det finns också journalister som inte är intresserade av eller kunniga i tekniska saker och även sådana som måste koncentrera sig helt och hållet på innehållet och därför behöver hjälp av en ljudtekniker. Det är viktigt att det finns tekniker som kan hjälpa till att göra bra program."

I den dagliga nyhetsjournalistiken har ljudtekniker numera en allt mindre roll, men även där kunde ljudeffekter användas i högre grad.

"I dag utnyttjas inte möjligheterna fullt ut. Det kan bero på tidsbrist eller på att en reporter ofta tänker sitt inslag utifrån text, snarare än ljud. Ett samarbete mellan reporter och ljudtekniker kan ge inslaget ett lyft."

DEN TEKNISKA UTVECKLINGEN och nya medievänor har, enligt Häyrinen, även bidragit till att ljudtekniker fått mångsidigare och intressantare arbetsuppgifter. Publikens växande intresse för dokumentära poddserier har gjort att det satsas på gedigna audio-program.

Jyrki Häyrinen föredrar att lyssna på program när de sänds i radion, men förstår poddarnas växande popularitet. "Man kan tycka att det är ett nytt namn på en gammal sak, men visst är det bekvämt för lyssnaren att ta med programmet vart som helst och kunna knäppa på och stänga av när som helst."

■ Ett samarbete mellan reporter och ljudtekniker kan ge inslaget ett lyft.

Jyrki Häyrinen, ljudtekniker på Svenska Yle

I ett typiskt avsnitt av *Finlandssvenska krim-podden* består produktionsteamet av en redaktör som gör research och skriver manus, en dramaturg, en producent som även bidrar i planeringen av dramaturgin, ibland skådespelare som läser repliker eller berättar hän-

delseförloppet och alltid en ljudtekniker.

"Vi har två ljudtekniker som regelbundet medverkar i Svenska Yles dokumentärpoddar.

Deras uppgift är att bygga upp en ljudvärld som stöder berättelsen. När vi gör en dokumentär finns det mycket material som ska processas och ljudteknikern är med i ett tidigt skede av produktionen, redan när första manusgallringen görs. Ljudteknikern kan utifrån manuset komplettera ljudmaterialet innan och under klippningen", säger von Martens.

De flesta lyssnar på poddar via sina mobiltelefoner, ofta när de är på väg någonstans, men von Martens avfärdar påståendet att publiken saknar tålamod och att allt innehåll i medier numera måste snuttifieras.

"I vissa genrer, som nyheter och aktualite-

ter, måste man göra korta snuttar men det finns ett stort intresse för långa dokumentärer, även bland den unga generationen."

Ljudberättandet har på senare år tagit intryck från film och tv-serier, men von Martens framhåller att audioberättelsen står på egna ben.

"Vi skriver visserligen en artikel med text och bilder till varje podd på Arenan, men det är främst för att locka lyssnare till podden."

Staffan von Martens påminner om det gamla talesättet, som säger att bilder är bäst på radion, och han är övertygad om att det fortfarande gäller.

"I ett audioprogram skapar lyssnaren själv sina bilder och genom ljudeffekterna blir upplevelsen ännu större." ●

Jyrki Häyrinens tips till reportrar som spelar in ljud

- Gör alltid intervjuer på så tysta platser som möjligt och beakta ljud från omgivningen, som trafik eller ventilations-system.
- Placera alltid mikrofonen så nära källan som möjligt och kom ihåg att kolla ljudnivåerna så undviker du störande bakgrundsljud.
- Spela alltid in en minut miljö ljud, som du sedan i studion kan lägga under dina egna spikar och därmed undvika akustiska gropar.

"Mediehusen kunde betona journalistutbildningen i sin rekrytering"

Jeanette Björkqvist, text ●
Karl Vilhjálmsen, bild

Det är goda nyheter att de finlandssvenska mediehusen börjat rekrytera fler journalister, men då det sker skulle det vara viktigt att nämna journalistexamen som en tillgång bland dem som väljs.

Det säger **Jenny Stenberg-Sirén**, som i början av september tillträdde som universitetslektor vid Svenska social- och kommunalhögskolans (Soc&kom) journalist- och kommunikationslinje.

"Det är egentligen märkligt att journalistutbildningen inte alltid nämns som ett kriterium då mediehusen rekryterar. Den behöver inte vara avgörande då man tillsätter tjänsterna, men att inte ens nämna den undergräver professionens status."

Man kan förstås bli en utomordentlig journalist också med en annan utbildning än en journalistexamen, säger hon. Men journalistutbildningen ger en specialkunskap som inte lärs ut på annat håll. Det gäller inte bara journalistiskt hantverk, metoder, juridik och etik, utan även praktiska färdigheter att skapa journalistiskt innehåll till en rad olika plattformar.

"Att betona journalistutbildning då man rekryterar höjer det egna yrkets status."

JENNY STENBERG-SIRÉN inledde sina studier vid journalistlinjen vid Soc&kom år 1995 blev magister fem år senare. Parallellt med studierna arbetade hon på Svenska Yle och avancerade småningom från reporter på främst radionyheter till chef för de digitala tjänsterna.

Hon satt på en paraplats inom bolaget under de år Yle började bygga upp arkiv, nya medier och Arenan på nätet. En av hennes viktigaste uppgifter, säger hon, var att höjta "också på svenska" i alla sammanhang.

"Men det var också turbulent på personalsidan så då Yle erbjöd

paketlösningar till dem som frivilligt ville säga upp sig, tog jag fasta på den möjligheten. Jag slutade officiellt 2010."

Någon akademisk karriär hade hon aldrig övervägt, men en sådan halkade hon av en slump in på. Hennes gamla lärare och företrädare **Henrika "Nika" Zilliacus-Tikkanen**, som var universitetslektor för journalistlinjen i 30 år, tipsade om ett forskningsprojekt som handlade om språket i radio- och tv-nyheterna, där de behövde någon som kunde ta fram material ur Yles arkiv.

"Jag tänkte att det är ett litet projekt som jag kan göra medan jag är vårdledig."

Det slutade med att hon skrev en forskningsplan och inledde sina doktorandstudier.

NUMERA HAR STENBERG-SIRÉN en doktorsgrad och är väletablerad inom den akademiska världen. Ett sårintresse som följt med hela vägen

är språket. När hon fick jobbet på Soc&kom sa hon upp sig från en treårig tjänst vid språkvetenskapliga nämnden vid Svenska litteratursällskapet, där hon arbetat sedan maj i fjol.

"Språket är journalistens viktigaste verktyg, oberoende av var man jobbar. Hur man använder språket är också en maktfaktor som vi behöver vara medvetna om."

Mediespråket ingår fortfarande i utbildningen under **Jonita Siivonens** ledning, men som nytillträd universitetslektor har Stenberg-Sirén en rad andra saker på sin to-do-lista.

"Det är viktigt att vi har ett tätt och pågående samarbete med redaktionerna. Som universitetslektor kan jag omöjligt känna till vad som är på gång på verkstadsgolvet och därför behöver vi kontinuerlig kontakt med yrkesverksamma journalister. Jag hoppas därför på ett tätt samarbete med mediehusen." ●

Jenny Stenberg-Sirén, Soc&kom's nya universitetslektor i journalistik, listar egenskaper som inte förändras, trots att mediefältet gör det: En journalist ska vara allmänbildad, känna de etiska principerna, kunna ta reda på saker och uttrycka sig på ett begripligt och korrekt sätt.

Tre lärdomar från nyhetslivet

- Förmågan att skriva snabbt, modet att våga ställa frågor och insikten om att allting kan ses från olika håll.
- Om journalistikens framtid. Behovet av journalistik kommer inte att försvinna – utmaningen är att få mediekanalerna att överleva.
- Journalistens viktigaste egenskaper: Nyfikenhet, ärlighet och uttrycksförmåga

Längtan efter en arbetsvardag bortom pandemin

Hur länge ska vi behöva ha det så här? Den frågan ställde en reporter till Ålands landskapsregering under en av de första lokala presskonferenserna om coronaläget våren 2020. Särskilt nu med facit på hand känns frågan lustigt aningslös, men situationen var chockartad för oss alla. Det var svårt att riktigt begripa att undantagstillstånd rådde i vårt land – för första gången i fredstid.

Landskapsregeringens representanter hade givetvis inget svar att ge, och om jag ska vara ärlig så är jag tacksam för det. Jag tror det gångna året skulle ha varit betydligt tyngre ifall någon skulle ha haft en kristallkula och kunnat berätta exakt hur länge våra liv skulle begränsas av restriktioner och skarpa rekommendationer. Jag tror inte jag är ensam om att ha, lite naivt kanske, trott att snart, snart, så vänder det. Efter sommaren 2020 måste väl saker normaliseras? Efter nyår, då? Till våren 2021? Nej, nej och åter nej.

För tröttheten har börjat tära. Och lika mycket som jag hungrar efter stora folksamlingar och resor i mitt privatliv så längtar jag till en arbetsvardag bortom pandemin. En vardag där det inte känns som om vi alla är en del av en melankolisk gestaltning av filmen *Måndag hela veckan*.

DE STÄNDIGA PRESSKONFERENSERNA med nya restriktioner, och vem är det man ska ringa för att få veta vad de riktigt innebär rent praktiskt? Kommer de även att gälla på Åland? Tydligt har det sällan varit. Hur reagerar kulturbranschen? Vad säger krögarna? De ideligen sorgliga

nyheterna: nya coronafall, nya varsel om uppsägningar. Samma sak om och om igen.

De skrapiga telefonlinjerna som varit mer regel än undantag i tider då man bör hålla avstånd ger mig avsmak.

De skrapiga telefonlinjerna som varit mer regel än undantag i tider då man bör hålla avstånd ger mig avsmak. Jag börjar till och med tröttna på att armen domnar bort under intervjuer av tyngden som uppstår då bandaren är förtöjd på en pinne.

Närheten till både beslutsfattarna och publiken har tidigare varit en lyx för oss som jobbar inom lokalmedia på Åland. Självstyrelsegården är så klart fortfarande bara ett stenkast bort från redaktionen, men jag minns inte när jag senast var där.

Ingen vet exakt hur länge till vi ska behöva ha det så här. Men i takt med att allt fler av oss är vaccinerade så tror och hoppas jag att det inte är naivt att säga att vi nu har nått slutspurt. Äntligen.

Felicia Bredenberg ●
feliciab@alandradio.ax
Skrubenten är reporter
på Ålands radio.

FÖRE DEADLINE

KSF Medias styrelsemedlem fick nyskapad post på Konstsamfundet

Nordiska ministerrådets och Nordiska rådets kommunikationschef **Mary Gestrin** har utnämnts till kommunikationsdirektör på Konstsamfundet. Hon slutar därför också som styrelsemedlem i KSF Media, som Konstsamfundet äger.

"När jag går till andra uppdrag inom samma koncern kan jag inte sitta i styrelsen och samtidigt jobba på Konstsamfundet, det är det enda naturliga", säger Gestrin.

Ansökan för den nya tjänsten var inte öppen, utan Konstsamfundets VD **Stefan Björkman** tog själv fram förslaget på den nya kommunikationsdirektören. Samtidigt är Gestrin och Konstsamfundets styrelseordförande **Gunvor Kronman** goda vänner. Detta har

enligt Björkman inte spelat någon roll i rekryteringen.

"Jag får ju inte besluta sådant här själv utan att fyra ögon tittar på det och normalt är det styrelseordförande som säger ok. Men i det här fallet, eftersom vänskapen fanns så talade jag också enskilt med de andra styrelsemedlemmarna och fick ok för rekryteringen."

Fanns tanken om att personen skulle rekryteras inom organisationen med från början?

"Vi har flera projekt på gång som går snabbt framåt, så det är en fördel att ha en person som känner till det inifrån. Men jag hade inte satt det som ett krav för mig själv."

GUNVOR KRONMAN, KONSTSAMFUNDETS styrelseordförande,

rande, var beredd på att frågor om hennes vänskap med Gestrin kunde dyka upp.

"Det är viktigt att påminna hur rapporteringsordningen sett ut. Sen är ju Konstsamfundet en privat organisation som inte har samma krav på sig att ha öppna processer som stat och kommun."

Gestrin understryker att vännen Kronman inte var inblandad i rekryteringsprocessen innan Björkman hade ett färdigt förslag.

"För mig var det superviktigt att veta att jag fick ett jobb bara för att jag var kompetent, att det inte hade något att göra med hur bra jag känner Gunvor. Jag skulle aldrig ta emot ett jobb med den utgångspunkten."

Hanna Nordenswan

FOKUS

Aura Kaarivuon mielestä media-alan opiskelijoiden opettaminen on etuoikeus

Marja Honkonen, teksti ● Meeri Utti, kuva

Kun "lamppu syttyy" opiskelijan päässä tai kun joku opinnoissaan kompuroinut valmistuu ja löytää polkunsu. Ne ovat parhaita hetkiä **Aura Kaarivuon**, 43, työssä media-alan opettajana. Hän työskentelee elokuva- ja tv-alan tutkinto-vastaavana ja lehtorina Metropolia-ammattikorkeakoulussa.

Työnkuva on moninainen, Kaarivuo kertoo.

"Välillä saatan opettaa koko päivän, välillä teen hallintohommia. Saatan olla opiskelijoiden kanssa myös koko päivän studiolla, kenttäkuvauksissa tai suunnittelemassa ohjelma-konseptia. Välillä työ yhtenä päivänä on kaikkea tätä. Tehtäviini kuuluu myös hanketyö ja opinto-ohjaus.

Työtä on paljon, eikä se ole kauhean helppoa. Opetustyöhön heijastuu kaikki yhteiskunnassa: pahoinvointi, pandemia, työllistyminen. Palaan kuitenkin aina siihen, että opetan alalla, jonne opiskelijat tulevat todella kovan seulan läpi. He ovat motivoituneita ja lahjakkaita. On etuoikeus saada opettaa sellaisia ihmisiä." ●

Metropolian kulttuurialat muuttivat tänä syksynä uudelle kampukselle Helsingin Arabianrantaan, ja opiskelijat pääsevät upouusiin studiotiloihin. 12 vuotta opettajana työskennellyt Aura Kaarivuo valmistui Metropoliaa edeltäneestä Stadia-ammattikorkeakoulusta äänisuunnittelijaksi. Hän on työskennellyt myös ääni- ja radioammattilaisena muun muassa Ylellä.

Ville Eloranta ● Twitter: @ville_eloranta
Kirjoittaja on Helsingin Sanomien kielenhuollosta vastaava toimittaja.

Hei, ottaisin yhden laten – vai sittenkin latten?

Suomen kielessä on useita sellaisia piirteitä, joiden omaleimaisuudesta tunnetaan lähes ylpeyttä. Niihin kuuluvat muun muassa astevaihtelu ja vokaalisointu. Piirteet istuvat kielessämme sen verran tiukasti, että toisinaan teksteissä näkyy myös ylilyöntejä.

On tyyppillistä, että kielen historian kannalta uudehkot lainasanat eivät enää noudata astevaihtelua: vaikkapa *auto* ei tietenkään taivu ”audon” vaan *auton*. Osa lainoista pyrkii siitä huolimatta mukautumaan kielen perinteisiin. Esimerkiksi *latte*, *psykye* ja *tempo* esiintyvät paikoin muodoissa ”laten”, ”psykkeen” ja ”temmon”. Yleiskielessä korrekteiksi muodoiksi katsotaan vaihteluttomat *latten*, *psyken* ja *tempon*. *Psykye*-sanaan liittyvissä kömmähdyksissä vaikuttaa taustalla *liike*-tyypisten sanojen malli, ja *tempo* taitaa herkästi yhdistyä astevaihtelulliseen *temmata*-verbiin.

Vokaalisoinnun vahvat perinteet näkyvät usein vie-

rassanojen sijapäänteen valinnassa. Sanoissa *temperamentti* ja *auktoriteetti* ei ole missään kohdassa ä:tä, mutta välillä sanan loppupään *e:t* ja *i:t* ohjaavat valitsemaan niihin sellaisia muotoja kuin ”temperamenttiä” ja ”auktoriteettiä”. Yleiskielen mukaisia ovat silti *temperamenttia* ja *auktoriteettia*.

Joskus astevaihtelu ja vokaalisointu osoittavat kuitenkin voimansa yleiskielessäkin. Muun muassa sanat *ringette* ja *siitake* voivat taipua sekä *ringetten* ja *siitaken* että *ringeten* ja *siitakkeen*. Sanoihin *ekstrovertti* ja *arkkitehti* taas on monien muiden tavoin hyväksytty viime vuosikymmenellä taivutusmuotojen *ekstroverttia* ja *arkkitehtia* rinnalle *ekstroverttiä* ja *arkkitehtiä*.

Myös nimissä voi tapahtua yllättäviä asioita. Esimerkiksi ”Chuck Norriksen” on yleiskieleen turhan arkinen taivutustapa, mutta nyt tuntuu jo todella kummalliselta, että 1950-luvun lopulla *Helsingin Sanomat* puhui otsikossaan ”Elvisistä”.

TUTKITTUA

Nainen on hyvin harvoin uutisen pääaihe

Naiset pääsevät suomalaisessa mediassa esille hieman aiempaa useammin, mutta yleilyn aiheita meillä ei ole.

Tämä käy selväksi kesällä ilmestyneistä *Global Media Monitoring Project 2020* -raporteista, joissa käsitellään naisten näkyvyyttä eri maiden mediassa. GMMP-raportteja on laadittu vuodesta 1995 asti viiden vuoden välein, ja Suomi on ollut mukana alusta asti. Tänä vuonna projektiin osallistui 116 maata. Suomen raportin koordinaattorina toimi **Jonita Siivonen** Helsingin yliopiston Social- och kommunalhögskolanista.

Kansainvälisen tutkimuksen aineisto koostui uutisista, jotka oli julkaistu 29.9.2020. Niitä kertyi eri puolilta maailmaa yhteensä 30 172 kappaletta.

Tuloksista selvisi, että ainakaan kansainvälisesti naisten asema mediassa ei ole kohentu-

nut. Uutisissa käsitellyistä tai ääneen päässeistä ihmisistä vain 24 prosenttia oli naisia. Luku on sama kuin vuonna 2010.

Suomessa on tapahtunut pientä edistystä. Meillä 33 prosenttia uutisten kohteista tai lähteistä oli naisia. Se on enemmän kuin aiempina vuosina, mutta vain yhden prosenttiyksikön verran. Alimmillaan naisten osuus oli 20 prosenttia ensimmäisessä GMMP-tutkimuksessa vuonna 1995.

Vaikka naiset saavat Suomessa enemmän näkyvyyttä kuin Euroopassa keskimäärin, Pohjoismaiden joukossa olemme hännillä Norjan kanssa. Ruotsissa naisten osuus uutisissa oli 38 prosenttia eli tuntuvasti enemmän ja Grönlannissa peräti 41 prosenttia.

Suomessa naisten näkyvyys on erityisen heikkoa tietyillä aloilla. Uutisten asiantunti-

joista 25 prosenttia oli naisia. Yli 50-vuotiaista mediassa esiintyvistä ihmisistä vain 15 prosenttia oli naisia. Ainoastaan kuudessa prosentissa uutisista nainen oli pääaiheena. Yleensä naisen tehtävänä oli toimia silminnäkijänä tai kansan äänenä. Naisen perherooli mainittiin yli kaksi kertaa useammin kuin miehen.

Juha Matias Lehtonen

Päivi Paulavaara, 40, aloitti syyskuun alussa tuottajana Yleisradion Poliitikka ja yhteiskunta-toimituksessa. Hän siirtyy tehtävään *Helsingin Sanomien* kotimaantoimituksen esihenkilön työstä. Hän on työskennellyt *Helsingin Sanomissa* vuodesta 2006 ja toiminut siellä myös kunta-politiikan toimittajana, sosiaali- ja terveystoimittajana sekä uutistuottajana.

"Uutismuija" Päivi Paulavaara lähti 15 Hesari-vuoden jälkeen Yleen

Mikä veti Yleen?

Täytin 40 ja mietin, että haluaisin 15 *Hesari*-vuoden jälkeen oppia vielä uutta. Ja kun olen tällainen uutismuija tai "uutiskii-mainen kansankynttilä", kuten *HS*-kollegani **Merituuli Saikkonen** sanoo, Yle on luonteva paikka. Saan nähdä valtakunnan isoimman uutismylyn sisältä. Koronavuonna korostui se, että Yle palvelee ihan kaikkia suomalaisia. Se on demokratiateko, joka vetoaa kansankynttilään.

Mitä Ylessä voi oppia, mitä Hesariissa ei?

Hesarissa tehdään printtiä ja verkkoa. Ylessä on myös tv, radio ja valtava lähetystoiminta.

Mikä työnsi Hesarista?

Jokaisessa työpaikassa on haasteensa. Ennen kaikkea halusin oppia uutta, enkä keksinyt sopivaa paikkaa *Hesarissa*. Tuntui, että nyt kun olen vielä nuori, täytyy uskaltaa. **Vaihdet toimituksen esihenkilön työn tuottajan työhön. Mikä muuttuu?**

Esihenkilöillä on paljon hallinnollista työtä. Tuottajana pääsen keskittymään uutispäivän suunnitteluun ja vetämiseen, mitä rakastan. Työaika kuluu selkeämmin journalismiin.

Millä mielin vaihdet kaupalliselta puolelta Yleen?

Ylessä houkutteli nimenomaan demokratiavaikutus. Sekä *Hesarissa* että Ylessä tehdään riippumatonta huippujournalismia, eivätkä ilmoitusten maksajat tunkeutuneet työhöni *Hesarissakaan*. Mutta kaupallisessa mediassa resurssit vaihtelevat talous- ja

ilmoitustilanteen mukaan, ja sisällönsuunnittelussa mietitään, miten saadaan uusia tilauksia.

Olet vuoroviikoin etä- ja lähitöissä. Mitä mietit siitä?

Se ei helpota uuteen työhön tutustumista, mutta tämä on nyt tätä, ja toivottavasti kohta helpottaa. *Hesarissa* työskentelin puolitoista vuotta esihenkilönä lähes täysin etänä. Se auttoi ymmärtämään toistenkin etätyöhaasteita.

Johdit Hesarin koronauutisointia. Mitä korona teki journalismille?

Uutisen arvostus palasi. Sitä ennen *Hesarissa* oli uutisissakin liikuttu kohti featurea. Samaa aihetta ryhdyttiin tietoisemmin katsomaan monista eri näkökulmista. Vaikeinta oli punnita, miten kertoa tilanteen vakavuus lisäämättä pelkoa. Toisaalta se oli hyödyllinen pysähdys journalismin tehtävän ja vastuun äärelle. Maailmassa riittää välitettäväksi tietoa, mutta mikä osa siitä lisää ymmärrystä?

Ketkä ovat ammatillisia esikuviasi?

Hesarin päätoimittaja **Anu Ubaud**, Ylen uutis- ja ajankohtaistoimituksen päätoimittaja **Riikka Räisänen** ja *Hesarin* hyvinvointitoimituksen esihenkilö **Merituuli Saikkonen**. He johtavat persoonallaan ja esimerkillään, ottavat ihmiset kokonaisvaltaisesti huomioon ja ovat jäätävän kovia journalistejä. He työskentelevät kunnianhimoisesti, mutta hyvällä fiiliksellä.

Nina Erho

Paikallinen rapumies selvisi varoituksella

Jokaiseen kesätoimittajapestiin maakuntalehdessä kuuluu ravustusjuttu. Tällä kertaa rapurutto uhkasi saalista *Aamulehden* levikialueella. Haastateltava löytyi maakunnan reunamilta yllättävän helposti ja nopeasti: kesurikollegan isän tutuntutun kanssa sovittiin treffit paikalliselle huoltoasemalle. Yllättävä ja nopea oli itse kohtaaminenkin.

Kahden tunnin ajon päästä kuvaaja ja minä kohtasimme paikallisen miehen. Hänellä oli todistusaineisto mukana. Ruttoiset ravunraat lojuivat styrox-laatikon pohjalla. Paikallinen mies oli pehmustanut niiden viimeisen leposijan voikukilla:

"Jotta saisi parempia kuvia." Kuvaaja kiitti kohteliaasti ja parin ruudun jälkeen rohkeni ehdottaa, jos menisimme joelle, josta ravut on pyydetty.

Paikallinen mies oli nopeasti auttamassa. Hän ampaisi autoon ja kurvasi valtatielle. Paikallinen mies aikoi selvästi tehdä meihin vaikutuksen somistustaitojensa lisäksi hurjilla ohituksilla.

Tyyli herätti vastaantulevan poliisiauton huomion. Haastateltava pysäytettiin, puhallutettiin ja otettiin maijan kyytiin. Me seurasimme operaatiota pienen välimatkan päästä.

Lyhyen neuvottelun jälkeen mies loikkasi maijan kyydistä, toi meille styrox-ravut ja antoi ajo-ohjeet. Paikallinen kaveri olisi kuulemma meitä vastassa. Hänen pitäisi käydä viranomaisen kanssa selvittelemässä asioita.

Päätimme kuvaajan kanssa kokeilla onneamme, ja oikea puronmutka ja kaveri löytyivät. Kuvaaja sai kuvansa, minä kommentit.

Keikan päätteeksi paikalle pyyhälsi vielä paikallinen mies selityksineen. Ilmeisesti hurjastelut kuitattiin varoituksella.

Jutta Mattsson

Kirjoittaja on Yle Tampereen verkkotuottaja.

MITÄ SINULLE ON SATTUNUT JA TAPAHTUNUT? LÄHETÄ TARINASI OSITTEESEEN JOURNALISTI@JOURNALISTILIITTO.FI

JOONAS LEHTONEN KOULUTTAUTUI RUOTSIN KURSSILLA – MONI MUU EI KÄYTÄ KOULUTUSPÄIVIÄÄN

Nina Erho, teksti • Varpu Helpinen, kuva

Italiehen ulkomaantoimituksen uutispäällikkö **Joonas Lehtonen** oli elo–syyskuun vaihteessa kaksi viikkoa ruotsin kielen kurssilla Tukholmassa.

”Reissu oli todella antoisa. Ykkösjuttu oli tietysti kieli, jota tuli puhuttua käytännössä koko ajan. Sellaista tilaisuutta saan harvoin koto-Suomessa”, Lehtonen sanoo.

Kurssi oli Journalistisen kulttuurin edistämistäjien Jokesin järjestämä. Kurssille hakiesaan Lehtonen suunnitteli ottavansa palkatonta vapaata. Kun paikka kurssille varmistui, Lehtonen kuuli esihenkilöltään, että voisi käyttää niin sanottuja tako-päiviä.

Tako on lyhene sanoista toimituksellisen henkilöstön ammatillinen kehittämisohjelma. Kustannusalan vastaava termi on kako. Lehdistön ja kustannusalan työntekijöillä on oikeus kahden täydennyskoulutuspäivään vuodessa. Päiviä voi myös kerätä pidemmäksi jaksoksi enintään viideltä vuodelta. Tällöin pääsee jo vaikkapa kym-

menen työpäivän mittaiselle kielikurssille Ruotsiin. Koulutuspäiviltä pitää maksaa palkkaa.

Tako- ja kako-koulutuksesta on sovittu lehdistön ja kustannustoimittajien työehtosopimuksissa.

Työnantaja ja työntekijä miettivät yhdessä, millainen koulutus hyödyttäisi molempia. Koulutus voi olla työpaikan järjestämää, ulkopuolisen järjestämää tai itsenäistä opiskelua. Sen tavoitteena voi olla työntekijän ammattitaidon ylläpito, taitojen täydentäminen tai uudelleen kouluttautuminen.

Journalistiliiton koulutuspäällikön **Nina Porran** mukaan koulutuksista sovitaan parhaassa tapauksessa säännöllisesti kehityskeskusteluissa.

”Arjessa tako- ja kako-päivät ovat alikäytössä”, Porra sanoo.

Sytä ovat esimerkiksi tiedon puute ja kokemus, ettei työelämän kiireessä ole ylimääräiseen aikaa. Moni työntekijä ei edes tiedä, että hänellä on oikeus koulutuspäiviin. Järjestelmän toimivuudessa on talokohtaisia, jopa toimituskohtaisia eroja.

NINA PORRA KANNUSTAA SEKÄ työntekijöitä että työnantajia hyödyntämään koulutusmahdollisuutta etenkin puuduttavan korona-ajan jälkeen. Parhaimmillaan täydennyskoulutus tuo työyhteisöön uusien taitojen lisäksi inspiraatiota. Työntekijän näkökulmasta omien taitojen täydentäminen tukee urakehitystä.

Journalistiliiton kevään järjestökuvatutkimuksessa jäsenten koulutustoiveissa toistuivat sosiaalisen median taidot, freelancetaidot, valokuvaus ja kuvajournalismi, journalismin tulevaisuus sekä uudet teknologiat, työkalut ja ohjelmat.

Joonas Lehtonen aikoo jatkossa kannustaa alaisiaan käyttämään tako-päiviä. Oma kurssi myös syvensi hänen ymmärrystään ruotsalaisesta yhteiskunnasta.

”Olin viime kuukaudet ihmetellyt, mihin korona on kadonnut ruotsalaisesta mediasta. Paikan päällä ymmärsin, miten tuplarokotusten nopea eteneminen keventää ilmapiiriä.” ●

MIKSI YLELÄISET EIVÄT KUULU MAAKUNNALLISIIN JOURNALISTIYHDISTYKSIIN?

Jokainen journalistiliiton jäsen kuuluu johonkin jäsenyhdistykseen. Useimmat yhdistyksistä ovat alueellisia, esimerkiksi Satakunnan journalistit tai Helsingin Seudun Journalistit.

Journalistiliiton uudistustyössä yksi kysymys tuntuu herättävän vuodesta toiseen mielenkiintoa. Muun muassa *Journalistissa* ja Journalistiliiton valtuustossa on kysytty, miksi kaikki liiton jäsenet eivät kuulu maakunnallisiin yhdistyksiin, vaan esimerkiksi radio- ja televisioalan väellä on oma yhdistyksensä RTTL ja sen sisällä yleläisillä oma yhdistyksensä Ylen ohjelmatyöntekijät YOT.

Kysymys on hyvä, ja siihen on YOT:n puheenjohtajana helppo vastata.

YOT:LLA ON RUNSAAT 2200 jäsentä. Meistä noin 750 työskentelee muualla kuin Helsingissä. Suurin keskittymä on Tampereen Tohlopin Mediapoliksessa, mutta Ylellä on maakuntatoimituksia noin 20 paikkakunnalla. Esimerkiksi suomenkielisten maakuntatoimitusten henkilöstömäärä on keskimäärin parinkymmentä.

Yleläisten edunvalvonnan näkökulmasta kuumainen yhteen, valtakunnalliseen yhdistykseen on loogista ja välttämätöntä. Yleisradion työntekijöiden kohtaamat ongelmat koskevat kaikkia yleläisiä asuin- tai työskentelypaikasta riippumatta. Ylellä ja Journalistiliitolla on oma yrityskohtainen työehtosopimus. Pääkaupunkiseudun ulkopuolella työskentelevillä yleläisillä on omat, yhteiset ilonsa ja murheensa. Aluetoimitusten yot-läisillä on oma aktiivinen osastonsa, joka ottaa tarvittaessa kantaa erityisesti aluetoimintaa koskeviin kysymyksiin. Myös ruotsinkielinen osasto toi-

mii useissa maakunnissa, Tohlopissa taas on oma osastonsa.

YOT:n ja Ylen luottamushenkilöiden yhteistyö toimii hyvin. Yhtiön johdon ja työntekijöiden edustajien neuvotteluvälit ovat toimivat ja luottamukselliset. YOT ja sen emoyhdistys RTTL vastaavat monelta osin myös edunvalvonnasta ja jäsenten neuvontapalveluista. Hajaantuminen useisiin yhdistyksiin johtaisi yleläisten joukkovoiman ja edunvalvonnan merkittävään heikkenemiseen.

JOURNALISTILIITON JÄRJESTÖRAKENNE voi olla monimutkainen varsinkin uuden jäsenen näkökulmasta. Käytännössä suurin ongelma on toiminnan siiloutuminen. Monessa maakunnassa yhteistyö lehtiyhdistyksen ja RTTL:n jäsenten välillä on ollut olematonta. Tämä ongelma pitää ratkaista pikavauhtia.

Asun itse Porissa. Satakunnan journalistit ja RTTL ovat tehneet yhteistyötä vuosikymmenten ajan. Ennen koronaa perinteenä oli järjestää vuosittain yhteinen seminaari, jonka kustannuksia jaettiin yhdistysten kesken. Mukana seminaarien pitämisessä on ollut myös paikallisia urheilutoimittajien kerhoja.

Itselleni oli suuri hämmennyksen aihe tajuta, että vastaava yhteistyö on ollut poikkeus eikä sääntö. Journalistiliiton järjestövaliokunta onkin nostanut esille, että raja-aidat eri yhdistyksiin kuuluvien väliltä on syytä poistaa, kun yhdistykset järjestävät tapahtumia. Kustannukset voidaan jakaa reilusti, jos tahtoa yhteistyön tekemiseen löytyy. Yhteistyötä kannattaa lisätä siellä, missä se on mahdollista – toimivia järjestörakenteita romuttamatta. ●

Antti Laakso ● Kirjoittaja on YOT:n puheenjohtaja ja Journalistiliiton hallituksen jäsen.

Sanomalehtimiehen numerossa 6/1969 ilmestyi Antero Okkonen mielipidekirjoitus otsikolla "Senkin toimittaja!"

Toimittajan image on huono, titteli vaihdettava

"Mistä toimittajan tuntee? Siitä, television mukaan, että se räkkii näppeihinsä ja siistii piimäisen turpansa villapaidan hihalla. Että se on alituisen peesaa ja että se nai kaikki työmatkat vieraita, vaikka omakin vaimo olisi..."

Toimittaja ja Sanoman toimittajakoulun pitkäaikainen rehtori **Antero Okkonen** listaa vuoden 1969 *Sanomalehtimiehestä* toimitajiin liitettyjä mielikuvia. Niiden mukaan toimittaja "haistattaa haastateltavalleen paskaa", on epäkohtelias ja epärehellinen "eikä osaa elää päivää viinatta eikä yötä huoratta".

"Siinä toimittajan image", Okkonen toteaa pahoitellen. Hän kantaa huolta toimittajan ammatin arvostuksen laskusta ja pohtii, että ala ei kiinnosta nuoria kykyjä, koska mielikuva on niin huono.

Toimittajan ammattinimike on tahriintunut, "eikä siitä enää ole ammattikunnan nimeksi".

Okkonen ehdottaakin, että ammattinimike vaihdetaan.

"Ulkomaankieltä lukeneille sana journalism on tuttu. Meillä sen tuntee Nykysuomen sanakirja äänneasussaan šurnalismi."

"Tästä kannasta olisi kenties löydettävissä uusi, terve ammattitit-teli: journalisti."

Maria Pettersson

Kahden toimituksen reporteri

TOIMITTAJA ROLF STRENG
25.2.1953 HELSINKI – 25.5.2021 VANTAA

Toimittaja **Rolf Streng** kuoli ar-
mottoman aivokasvaimen nujerta-
mana.

Toimittajan uransa Streng aloitti
STT:n vuoronpaikkaajana vuonna
1972 ja siirtyi 1975 avustajaksi Yleis-
radioon, minne hän jäi vuoteen
2016 eläkkeelle pääsyynsä saakka.

Ylen kahden radiotoimituksen,
Radiouutisten ja *Aktuellin* väsymä-
tön puurtaja Offe todisti esimer-
killään journalismin perustyön
tärkeyden myös digiaikana. Oli
mentävä sinne, missä tapahtui, ja
kysyttävä oleelliset kysymykset.

Hän välitti oivallisesti tunnel-
mat radiossa olipa sitten Estonia
uponnut tai kohtalokas pom-
mi-isku tapahtunut ostoskeskus
Myyrmannissa. Streng oli myös
erittäin pidetty mentori toimitus-
harjoittelijoille ja kesätoimittajille.

Maakuntaradioiden alueuutis-
palvelun toimittajana hän oppi

pieniltäkin vaikuttavien uutisten
arvon kuulijoiden arjessa.

Uutisointi politiikasta, vaaleista
ja valtioneuvostosta oli hänen eri-
tyistä osaamisaluettaan. Vuonna
1997 hän siirtyi kokonaan Svenska-
nin puolelle.

Eläkkeelle jäätyään perhe täytti
Offen päivät. **Leo** ja **Max** saivat täy-
den annoksen iloa ja huolenpitoa
maailman parhaalta fafalta.

Kollegoiden mieleen on jäänyt
Offen kantava ääni Pasilan käytä-
viltä hänen lähtiessään viikonlo-
pun purjehdukselleen: "Fly me to
the moon".

Kuulemiin.

Jarmo Ratinen

Kirjoittaja on Rolf Strengin ystävä ja työtoveri.

Toisen polven journalisti ja vastuunkantaja

TOIMITUSPÄÄLLIKKÖ HANNA MYYRÄ
4.2.1964 LAHTI – 6.6.2021 LAHTI

Etelä-Suomen Sanomien toimitus-
päälikkö **Hanna Myyrä** kuoli syö-
pään 57-vuotiaana.

Paljasjalkainen lahtelainen oli
Tampereen yliopiston kouluttama
toisen polven journalisti. Hän teki
pääosan työurastaan esihenkilöteh-
tävisissä *ESS:ssä*, missä jo hänen isän-
sä **Heikki Myyrä** aikanaan työsken-
teli niin ikään vaativissa tehtävissä.

Hanna Myyrä opittiin tuntemaan
tarkkana, määriteltäisenä ja oikeu-
denmukaisena esihenkilönä, jonka
vastuulle toimituksen hallinnol-
liset rutiinit oli turvallista antaa.
Pariin otteeseen hän ehti toimia
myös *ESS:n* vt. päätoimittajana.

Kykynsä välittää ja kantaa vastuu-
ta Hanna Myyrä osoitti myös äitinä
kasvattaessaan nyt jo parikymppi-
siä kaksospoikiaan kannustavalla
mutta tarvittaessa tiukalla otteella.

Läheisiinsä, ystäviinsä ja työto-
vereihinsa Myyrä jätti lähtemättö-

män vaikutuksen huumorintajul-
laan, joka leikkasi tilanteen tullen
salamannopeasti.

Myyrän tärkeimpiä harrastuksia
oli neulonta. Siinä hän toteutti it-
seään piirtämiensä mallien mukai-
sesti. Ison osan vapaa-ajasta loh-
kaisivat myös musiikki ja Lahden
kamarikuoro.

Viime vuosina sydämen asiaksi
nousivat lintujen tarkkailu ja
Lapin-matkailu. Lappiin Myyrä
kaavaili matkaavansa myös tänä
kesänä, mutta nopeasti edennyt
syöpä teki suunnitelman tyhjäksi.

Jukka Airo

*Kirjoittaja on ESS:n pääkirjoitustoimittaja ja
Hanna Myyrän pitkäaikainen työtoveri.*

Intohimoinen uutistoimittaja ja verkon moniottelija

VERKKOTUOTTAJA KRISTA KOIVISTO
7.9.1975 LAHTI – 14.6.2021 LAHTI

Etelä-Suomen Sanomien verkkotuot-
taja **Krista Koivisto** kuoli syövän
uuvuttamana kotonaan Lahdessa.

Koivisto pääsi jo nuorena kotikau-
punkinsa valtalehteen ja ehti tehdä
Etlarissa lähes 20-vuotisen uran.

Iskulause "think global, act local"
kuvaa häntä täydellisesti: Krista
suoritti korkeakoulututkinnon
Englannissa, matkaili kotimaassa
ja ulkomailla, mutta koti oli aina
Lahdessa.

Kiinnostus kotikaupunkiaan
kohtaan teki hänestä luontaisen
paikallisjournalistin. Verkkosisäl-
löistä tuli hänen erikoisalansa, kun
Etlarin online-deski perustettiin
vuonna 2008.

Koivisto kuului työyhteisön
ydinporukkaan niin ammatilli-
sesti kuin vapaa-ajallaan. Elämän-
kumppaninsa **Tommin** hän löysi
firmasta, joskin toimituksen ulko-
puolelta. Yli kuudentoista vuoden

yhteiselön aikana heillä oli kuu-
lemma vain yksi riita, ja siinäkin
aiheena oli ikkunanpesurättien
vääränlainen käyttö.

Sairauskaan ei himmentänyt
Kristan valoisaa luonnetta. Ker-
ran selätetty rintasyöpä uusiutui
nopeasti ja oli osa hänen elämään-
sä yli kaksi viimeistä vuotta, mutta
työpaikalla hän piti asian näkymät-
tömissä.

Jäähyväisviestin hän kirjoitti alle
viikko ennen poismenoaan, ja ker-
toi olevansa tilanteen kanssa sinut:
"Jatkamme täällä kotona arkista
hääräystä huumoria unohtamatta."

Mikael Hoikkala

Tomi Tiilikainen

*Kirjoittajat ovat Krista Koiviston
ystäviä ja työtovereita.*

Nepaliin erikoistunut matkailutoimittaja

TOIMITTAJA REIJO HÄRKÖNEN
25.8.1948 VALTIMO – 8.7.2021 HELSINKI

Toimittaja **Reijo Härkönen** teki
pitkän työuran Lähi-Tapiola-yhty-
män tiedotusosastolla toimitta-
massa yrityksen julkaisuja.

Suoritettuaan toimittajatutkin-
non Tampereen yliopistossa Härkö-
nen nimitettiin *Elanto*-lehden toi-
mitussihteeriksi. Tästä tehtävästä
hän siirtyi vakuutusyhtiön palve-
luksen.

Työnsä ohessa Härkönen kir-
joitti matkailuaiheisia juttuja sa-
noma- ja aikakauslehtiin. Hän oli
Matkailutoimittajien Killan kanta-
via voimia. Vuodesta 2018 lähtien
hän toimi yhdistyksen puheenjoh-
tajana.

Nepal muodostui Härkösenle
niin läheiseksi, että hän sanoi sitä
toiseksi kotimaakseen. Hän vietti
siellä lähes joka vuosi noin kuu-
kauden. Nepalin matkailuneuvosto
nimitti Härkösen maan matkailu-
edustajaksi Suomessa.

Härkönen oli ihmisoikeus-
asioissa aktiivinen vaikuttaja
sekä kotimaassa että ulkomailla.
Vääryyksiä vastaan hän kävi kirjoit-
tamalla artikkeleita lehtiin ja teks-
tejä yleisönosastoihin. Neuvostoliit-
ton toisinajattelijoiden tukeminen
johti viiden vuoden pituiseen vii-
sumikieltoon.

Reijo Härkönen oli itseään
korostamaton, ystävällinen ja hil-
litty, jopa hiljainen ihminen. Ystä-
vänä hän oli sydämellinen ja luot-
tettava.

Pertti Meriläinen

Kirjoittaja on Reijo Härkösen ystävä.

Tampereen yliopisto

Journalistinen yleisötyö digiympäristössä

10.1.–16.12.2022

Kiinnostavatko yleisöt? Tule kehittämään niihin liittyvää osaamistasi monipuolisesti nykyisten ja tulevien journalistien sekä tutkijoiden kanssa!

Kurssillamme opit kolmella tapaa:

- Kuudessa 1–1,5 päivän työpajatapaisissa (neljä Tampereella, kaksi etänä)
- Itse valitsemassasi yleisöihin liittyvässä kehitysohjelmassa
- Muussa itsenäisessä projektia ja tapaamisia valmistelevalle työlle

Koulutus on laajuudeltaan 15 op.
Hinta journalistille on 675 euroa (alv 0 %).
Lisäksi tulevat mahdolliset matka- ja majoituskustannukset. Kustannuksiin voi hakea apurahaa JOKESiltä.

Ilmoittautumiset viimeistään 30.9.2021.
Lisätietoa ja ilmoittautumishjeet
<https://research.tuni.fi/comet/jydy/jydy2022/>

Koulutuksen toteutusta tukee
C. V. Åkerlundin mediasäätiö

KOKOUKSET

PJY:n vuosikokous

Pirkanmaan Journalistien maaliskuulta siirtynyt vuosikokous. Journalistiliitosta paikalle saapuu viime kuussa kansainvälisten asioiden asiantuntijana aloittanut **Salla Nazarenko**. Illallinen alkaa klo 16.
Aika: La 25.9. klo 14–16
Paikka: Astor, Aleksis Kiven katu 26, Tampere.
Kokoukseen on mahdollista osallistua etäyhteydellä.
Lisätiedot ja ilmoittautumiset: Ilmoita etäosallistumisestasi viimeistään 23.9. Ilmoittautuminen illalliselle tekstariilla (050 539 8996 / **Kirsi Huhtala**) tai sähköpostilla pjy@pjy.fi 22.9. klo 8 mennessä.

Järjestäjä: PJY ry

HUJ:n vuosikokous

Hämeen-Uudenmaan Journalistien vuosikokouksessa käsitellään sääntömääräisten vuosikokousasioiden lisäksi hallituksen esitys sääntömuutoksesta. Hallitus esittää, että yhdistyksen hallitus voi kokoontua ja järjestää vuosikokouksen etänä. Säännöistä esitetään lisäksi poistettavaksi edustus valtakirjalla.

Aika: La 9.10. klo 13

Paikka: Hotelli Scandic City, Raatihuoneenkatu 16, Hämeenlinna

Lisätiedot ja ilmoittautumiset: Viikkoa ennen kokousta osoitteeseen huj@saunalahti.fi.

Järjestäjä: HUJ ry

KOULUTUKSET

Rohkeaa paikallisjournalismia

Tutkiva freelancetoimittaja **Outi Salovaara** kertoo Teams-koulutuksessa, miten tehdään rohkeaa paikallisjournalismia.

Aika: To 23.9. klo 14–16

Paikka: Teams. Ilmoittautuneille lähetetään osallistumislinkki tapahtumaa edeltävänä päivänä.

Lisätiedot ja ilmoittautumiset: Sitovat ilmoittautumiset 17.9. mennessä osoitteessa journalistiliitto.fi/fi/kalenteri
Järjestäjä: Journalistiliitto

MUUT

Luentosarja työhyvinvoinnista

Journalistiliiton työhyvinvoinnin syyskuu -luentosarja sisältää kolme työtervestalo Heltin toteuttamaa luentoa. Tilaisuudet vetää työterveyspsykologi

Mari Laari. Syyskuu: Tyynesti kohti uutta normaalia – näin harjoitat mielen joustavuutta. Lokakuu: Psykologin täsmävinkit luovuuteen ja tulokselliseen työpäivään. Kohderyhmänä freelancerit. Marraskuu: Rentoudu, palaudu ja voi hyvin.

Aika: Ke 29.9., ma 11.10. ja ke 3.11. klo 14–15

Paikka: Teams. Osallistumislinkki lähetetään tapahtumaa edeltävänä päivänä.

Lisätiedot ja ilmoittautumiset: Sitovat ilmoittautumiset osoitteessa journalistiliitto.fi/fi/kalenteri
Järjestäjä: Journalistiliitto

LÖYTYYKÖ LUOTTOA?

Journalismin rooli jakautuvassa yhteiskunnassa

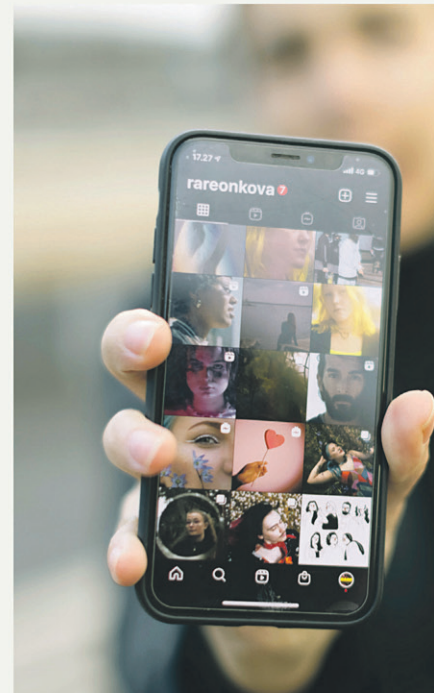
JOURNALISTISEN KULTTUURIN EDISTÄMISSÄÄTIÖ 30 VUOTTA -JUHLASEMINAARI

11. marraskuuta 2021 kello 14–18

Ravintola Töölön auditorio ja juhlasali, Helsinki

Ohjelma ja ilmoittautuminen: www.jokes-saatio.fi/loytyyko-luottoa/

JOKES 30 VUOTTA

Orna Ben Lulu, 29

- Toimittaja, kuvajournalisti ja yrittäjä.
- Vuoden 2019 Uutisraivaaja-kilpailun voittajan RARE Median perustajajäsen ja päätoimittaja. Aiemmin työskennellyt freelancerina monille eri tiedotusvälineille.
- Erikoistunut kestävään kehitykseen ja nuorten mediakulutukseen.
- Valmistunut medianomiksi Turun AMK:n Taideakatemiasta. Yhteiskuntatieteiden maisteriopiskelija Tampereen yliopistossa.

Orna Ben Lulu luonnehtii itseään "siksi perinteisten toimitusten inhokkityypiksi, joka tekee vähän kaikkea". Viime aikoina hän on tutkinut, voisiko RARE jo jotenkin osallistua keskusteluun virtuaalitodellisuuden käytöstä.

Orna Ben Lulu on uuden sukupolven päätoimittaja

Valokuvaaja Johanna Erjonsalon valinta

Nina Erho, teksti • Marjaana Malkamäki, kuva

Toimittajakunta on toisinaan taustaltaan ja arvomaailmaltaan melko yksipuolinen. Moninaisuus rikastaisi sekä journalisteja että journalismia. RARE Media on tähän tarpeeseen luotu uuden sukupolven mediatalo, joka tekee journalistisia sisältöjä sosiaalisen median kanaviin, nuorilta nuorille. Perustajajäsen ja päätoimittaja **Orna Ben Lulu** luo uutta ennakkoluulottomasti. Ihailen hänen kykyään tarttua aiheeseen kuin aiheeseen. Hän antaa lukijalle mahdollisuuden oivaltaa itse. Silloin viesti menee perille.

Tällä palstalla Journalisti pyytää ilmiantamaan loistavia alan tuotoksia. Viestiä vie seuraavaksi eteenpäin se, jonka työ esitellään palstalla.

”Menin joululomalla 2017 sattumalta valokuvauksen opiskelijoiden näyttelyyn Lahdessa ja tutustuin **Vilma Rimpelään**. Huomasimme tuntevamme samanhenkisiä ihmisiä, ja pian tapasimme isommalla porukalla Tampereella. Olimme media-alalla, mutta valtamedian tapa käsitellä aiheita ei inspiroinut. Päätimme perustaa median”, sanoo RARE Median päätoimittaja **Orna Ben Lulu**.

RARE Media voitti lokakuussa 2019 Helsingin Sanomien Säätiön Uutisraivaaja-innovaatiokilpailun ja sai kehitystyöhönsä 250 000 euroa. RARE on yhdistys ja yritys, jonka toimitusjohtaja on Vilma Rimpelä. Se julkaisee sosiaalisessa mediassa nuorille suunnattuja sisältöjä, jotka edistävät YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelman Agenda2030:n tavoitteita, kuten eriarvoisuuden vähentämistä ja ilmastotekoja.

”Olen aiemmin tehnyt radiota, televisiota, dokumenttia, videota, kuvajournalismia ja kirjoitustyötä, joten monikanavaisen RARE:n päätoimittaminen tuntuu luontevalta. Pääsen nopeasti samalle aaltopituudelle tekijöiden kanssa ja tajuan, mikä muoto sopii mihinkin. Pidän huolta linjastamme, mutta teen myös suorittavia töitä. Työni on yrittäjämäistä, ei jäykkää päätoimittamista.

Kun innovaatorahoituksemme tänä vuonna päättyy, RARE:n pitää seistä omilla jaloillaan. Journalistisia hankkeitamme on esimerkiksi lyhytdokumenttisarja Ylelle. Media-alan tutkimussäätiön rahoituksella teimme oppaan siitä, miten eri ihmisryhmät saataisiin journalismin tekijöihin ja aiheisiin aidosti mukaan.

Lisäksi teemme koulutuksia ja kaupallista yhteistyötä tahojen kanssa, joiden hankkeilla on samoja tavoitteita kuin meillä. Asiakkaitamme ovat olleet muun muassa Euroopan ympäristöpääkaupunki Lahti, Kansallismuseo, Digi- ja väestötietovirasto sekä nuorisovaltuusto Allianssi.

Olemme sitoutuneet Julkisen sanan neuvoston toimintaperiaatteisiin. Kaupallista yhteistyötä ei voi kutsua journalismiksi. Se kuitenkin kiinnostaa yrityksiä paljon ja vetää somessa nuorta yleisöä. Siksi toivoin itsesääntelyä myös siihen.

RARE:n lähtökohta on tuottaa laadukasta tietoa. En halua, että se jää perinteiseen mediaan enkä toisaalta usko media-alan ulkopuolisen rahoituksen olevan automaattisesti uhka sisällön laadulle. Tarvitaan erilaisia vaihtoehtoja tavoittaa yleisö. Ehkä voisimme myös auttaa mediataloja muotoilemaan journalismia someen. Siellä herännyt kiinnostus asioihin voisi ohjata nuoria kuluttamaan myös perinteisen median sisältöjä.” ●

Ammatinvaihhtajista
kuoriutuu upeita
journalisteja!